

1 Corintios

Yu Pablo nchcui' cha' yu 'in jun Corinto

¹ Nan' yu Pablo, si'ya cha' cuiya' 'in Ndiose ngua'an tñan ñi 'ñan tsa ycuin' cha' tsu'hue 'in Jesucristo. Tsatlyu lo'o yu ta'a na Sóstenes ca'an tñan hua sca quityi re 'in um, ² 'un jun ta'a na nu ndi'in cunta 'in Ndiose quichen Corinto, 'un nu cua' mdo'o hui 'in Cristo Jesús si'yana ca um sca nu luhui 'in ñi tsatlyu lo'o nchгаа la ña'an jun nu ndi'in scasca se'en n'ni tnu 'in Ñi X'nan na Jesucristo, ñi nu tsatlyu lca X'nan na lo'o jun. ³ Stina Ndiose lo'o Ñi X'nan na Jesucristo taa ñi cha' tsu'hue chu'hui ni' cusya 'in um, lo' cu'ni ñi cha' tyi'in tsu'hue um.

Yu Pablo mdyaa yu xu'hue 'in Ndiose

⁴ Ndyaan xu'hue 'in Ndiose nchгаа xaa si'ya cha' 'in um, si'ya cha' tsu'hue nu cua' mdaa ñi 'in um si'ya Cristo Jesús, ⁵ lo' si'ya ñi mtsa'an yu'hui um lo'o nchгаа loo cha', cui' cha' nu nchcui' um lo'o cha' tiyaa nu nda'an lo'o um, ⁶ tsaña'an nguiaa cha' tsu'hue 'in Cristo nu cua' nguinu scua tla ni' cusya 'in um, ⁷ can' cha' ñi sca loo cha' cuiya' nu ndaa Ndiose 'in sñe' ñi, a ndiya lyijyi na 'in um, tsalja nta um 'in Ñi X'nan na Jesucristo tsaan nu quiaan ñi xiya'. ⁸ Ndiose cu'ni ñi cha' ca ñi cha' 'in um tsaya' tsatii cha' nu nchca loo chendyu re, ña'an ca si'yana luhui tloo um tsaan nu cu'ni Ñi X'nan na Jesucristo xñan bsya 'in nten. ⁹ Ñi ndi'in cha' 'in

Ndiose, ñi nu msi'ya 'in um si'yana ca sca cha' ti 'in um lo'o Ñi X'nan na Jesucristo nu lca Sñe' ñi.

Cristo a mdo'o ñi tucua snan ta

¹⁰ Jñan sca cha' tsu'hue 'in um, 'un jun ta'a na, lo'o cha' cuiya' 'in Ñi X'nan na Jesucristo, si'yana sca loo ti cha' chcui' um nchгаа um, a nchca cha' su'hue ti'in ta'a um, cui' ca nu tyi'in um sca cha' ti 'in um, cui' cuaña'an lo'o cha' tiyaa 'in um, lo' sca loo ti cha' chu'hui tiquee um. ¹¹ 'Un jun ta'a na, cua' ynan cha' ña'an ndi'in um, si'yana tucua snan nten 'in yu Cloé ndaa ne' suun si'yana a ndi'in 'a um sca cha' ti 'in um. ¹² Si'yana cunda scaa um nchcui' um: Nan' ngui'an tso' 'in yu Pablo. Xca nu nchcui': Nan' ngui'an tso' 'in yu Apolo. Nan' ngui'an tso' 'in yu Tyo. A cunta xca nu nchcui': Nan' ngui'an tso' 'in Cristo. ¹³ Xacan' jan ñi: ¿Ta lo'o Cristo mdo'o ñi tucua snan ta? ¿Ta yu Pablo ngua'an yu loo cusi tñan loo um? ¿Uta na mducua tya um lo'o cha' cuiya' 'in Pablo? ¹⁴ Nan' ndyaan xu'hue 'in Ndiose si'yana ñi sca um lo' a mducua tyan 'in um, tsaloo ti 'in yu Crispo lo'o yu Gayo, ¹⁵ si'yana a nchca tin' caja nu chcui' si'yana mducua tya lo'o cha' cuiya' 'ñan. ¹⁶ A cunta mducua tyan 'in yu Estéfanas lo'o nchгаа nu ndi'in na'an 'in yu, una nchгаа la tucui a ntsu'hui tin' cha' lo'o can' mducua tyan 'in. ¹⁷ Cristo a ngua'an tñan ñi 'ñan si'yana tucua tyan 'in nten, cui' ca nu si'yana chcuin' cha' tsu'hue 'in ñi, una si'i lo'o cha' tiyaa 'in nten chendyu, lo' tsato'o quinu ca'an chon' cha' nu ngujui Cristo loo cusi.

Cristo lca ñi cha' cuiya' 'in Ndiose

¹⁸ Cha' nu nchcui' na si'yana Cristo ngujui ñi loo cusi, cha' tinto lca na 'in nten nu nda'an ngunan', una cunta 'in nare' nu nducua tloo tyi'o laa, lca na cha' cuiya' nu tlyu 'in Ndiose. ¹⁹ Si'yana nchcui' quityi 'in Ndiose: —Si'yu con' cha' tiyaa 'in nten nu tiyaa la, lo' xcuan tloon cha' tiyaa 'in nten nu ndyi'ya la cunta—. ²⁰ Xacan' jan ñi, ¿la ncua nu tiyaa la? ¿La ncua nu ndlo'o cha' 'in lee, uta nu tsu'hue 'a nchcui' cha' nu nchca loo chendyu re? ¿Ta si'i cha' tiyaa 'in nten chendyu m'ni Ndiose si'yana lca na cha' tinto? ²¹ Ndiose lo'o cha' tiyaa 'in ñi, a mdaa ñi cha' cuiya' chu'hui lyoo ne' 'in ñi lo'o cha' tiyaa nu 'in ne', cui' ca nu ncua lca tiquee ñi culo laa ñi 'in nten loo nu tsa qui'an ti' ne' cha' 'in ñi nu nda'an ycui' na, siya' lca na cha' tinto 'in xca tucui. ²² Si'yana ne' judio njñan ne' chacui' cha' nu tnu, lo' ne' griego nda'an nan ne' cha' tiyaa 'in nten chendyu, ²³ una nare' nda'an ycui' na cha' 'in Cristo ña'an ngujui ñi loo cusi, lo' cha' ñi si'yana ne' judio nxcuan tloo ne' cha' re, lo' tso' nu 'in ne' gentil lca na cha' tinto, ²⁴ una tsalca nu cua' msi'ya Ndiose 'in, siya' lca ne' judio uta gentil, Cristo lca ñi cha' cuiya' lo'o cha' tiyaa 'in Ndiose. ²⁵ Siya' nxque' ti' nten si'yana cha' tiyaa 'in Ndiose lca na cha' tinto, una cuaan la nscua cha' can' que ña'an cha' tiyaa 'in ne', cui' cuaña'an sca cha' nu na'an ti' 'in Ndiose, una tla la ndi'in cha' can' que ña'an cha' 'in nten chendyu. ²⁶ 'Un jun ta'a na, xñi um cunta ña'an nten nu msi'ya Ndiose 'in, si'yana si'i nchгаа um lca um nten nu m'ni cha'an, ñi a lca um nten nu ntsu'hui cha' cuiya' 'in uta mdo'o um loo ta nten nu ndon loo, ²⁷ cui' ca nu Ndiose ngulohui ñi sca cha' nu ñan ti' nten lca na cha' tinto, si'yana taa can'

cha' jyi'o 'in nu tiyaa la, cui' cuaña'an ngulohui ñi sca cha' nu jo'o la ña'an, si'yana taa can' cha' jyi'o 'in nu tla la ndi'in cha' 'in, ²⁸ a cunta ngulohui ñi sca cha' nu a ntsu'hui lyoo, cui' cha' nu nxcuan tloo ne', cha' nu a sca cunta ntsu'hui, si'yana si'yu co' ñi cha' nu nchca loo chendyu re, ²⁹ ña'an ca si'yana a caja nu cu'ni siye' 'in tloo Ndiose. ³⁰ Si'ya ñi jui chendyu 'in um lo'o Cristo Jesús, ñi nu lca cha' tiyaa 'in Ndiose, ñi nu mxnu luhui 'in na, ngulohui ñi 'in na sca cunta, lo' msi'i ñi 'in na lo'o tne ñi, ³¹ ña'an ca si'yana tsato'o cha' nu nchcui' quityi 'in Ndiose: —Cha' ntsu'hui nu nchca ti' taa loo ticuii', 'in Ñi X'nan na taa can' loo—.

2

Nhcui'yu Pablo cha' 'in Cristo nu ngujui loo cusi

¹ 'Un jun ta'a na, xa ycuin' cha' tsu'hue 'in Ndiose lo'o um, a ycuin' cha' nu tucui uta lo'o cha' tiyaa nu cuaan lati, ² cui' ca nu mdi'in tyaan 'ñan si'yana sca loo ti cha' 'in Jesucristo chcuin' lo'o um, si'yana ngujui ñi loo cusi. ³ Lye'e 'a msu'huan cha' nduhue ti' tiqueen xa mdi'in lo'o um, nda'an ytsen nu hasta mhcuan. ⁴ Ñi a jui qui'an la cha' nu chcuin' lo'o um ta si'yana cuhue ti' um, cui' ca nu lo'o cha' cuiya' 'in Espíritu ncua chcan' loo cha' can', ⁵ se'en nu a chcua suun cha' nu tsa qui'an ti' um chon' cha' tiyaa 'in nten chendyu, cui' ca nu loo cha' cuiya' 'in Ndiose.

Cha' nu ngulyo scua la Espíritu

⁶ Una nchcui' hua sca cha' tiyaa nu cuaan lati lo'o tsalca jun nu tla ndon tucueen 'in Ndiose, lo' a lca na cha' tiyaa 'in nten chendyu, uta cha' tiyaa 'in yu

nu ndlo tñan, nu ntsu'hui cha' jlyo tiyaa xaa, ⁷ cui' ca nu nchcui' hua cha' tiyaa nu ntsu'hui cutsi' 'in Ndiose, cha' tiyaa nu ntsu'hui nchcun 'in ñi, cha' nu mdi'in tyaa Ndiose xa ti' lyijyi tsa' chendyu si'yana qui'ni ca'an cha' can' 'in na. ⁸ Ñi sca yu nu ndlo tñan loo chendyu re a ngu'ya yu cunta cha' re, cha' cua na ngu'ya yu cunta 'in na, lo' a jyi'in ca'an yu 'in Ñi X'nan na loo cusi, ñi nu mdo'o loo xaa 'in Ndiose. ⁹ Una ndeña'an nchcui' quityi 'in Ndiose: —Cha' re lca na sca cha' nu a nchca ña'an tloo ne', ñi a nchca quine 'in ne', ñi a nchca tucui quiñan ti' cha' re, lo' Ndiose taa ñi 'in na 'in tsalca nu lyee lca tiquee lo'o ñi—. ¹⁰ Una Ndiose cua' ngulyo scua la ñi cha' re lo'o na si'ya Espíritu 'in ñi, si'yana Espíritu ndiya nan qui'i nchgaa loo cha', hasta lo'o cha' tiyaa nu qui'ñi lati 'in Ndiose ndlyo scua la ñi. ¹¹ Xacan' jan ñi, ¿ta tca chu'hui lyoo na cha' nu ntsu'hui ni' cusya 'in xca tucui? ¿Ta si'i ticuii' can' jlyo ti' cha' nu ntsu'hui tiquee? Cui' cuaña'an Ndiose, scati Espíritu 'in ñi jlyo ti' cha' nu ntsu'hui tiquee ñi. ¹² Nare' a ncuan xu'hue na espíritu nu mdo'o loo chendyu re, cui' ca nu ncuan xu'hue na Espíritu nu mdo'o tso' 'in Ndiose, si'yana ca cuiya' ti' na cha' tsu'hue nu cua' mdaa ñi 'in na, ¹³ cui' cha' re nchcui' na cua' ñii, una si'i lo'o cha' tiyaa nu ndlo'o nten chendyu, cui' ca nu lca na cha' nu ndlo'o Espíritu 'in na, lo' cuaña'an nchcua ta'a cha' nu nchcui' na lo'o cha' nu ñi 'in Ndiose. ¹⁴ Una sca nten nu a ndiya qui'an ti' 'in Ndiose a nducuan xu'hue ne' cha' tsu'hue nu ndaa Espíritu 'in ñi, si'yana lca na cha' tinto 'in ne', ñi a nchca qui'ya ne' cunta cha' can', si'yana tsaloo ti si'ya Espíritu nchca cuiya' ti' na cha' can'. ¹⁵ Una

sca nten nu ndiya qui'an ti' 'in Ndiose nchca n'ni cuiya' ne' nchgaa loo cha', una a lo'o can' ntsu'hui nu cu'ni cuiya' cha' 'in, ¹⁶—si'yana, ¿ti nu ngu'ya cunta cha' tiyaa 'in Ñi X'nan na? ¿Ti nu cua' mda cueen 'in ñi—? Una nare' cua' nda'an lo'o na cha' tiyaa 'in Cristo.

3

Tsatlyu ngui'ni na tñan 'in Ndiose

¹ Can' cha' 'un jun ta'a na, a jui ña'an chcuin' lo'o um tsaña'an nchcui' na lo'o sca nu tla ndon tucueen 'in Ndiose, cui' ca nu tsaña'an nchcui' na lo'o sca nu ti' cune' cha' tiyaa 'in lo'o tso' 'in Cristo, tsaña'an nchca ti' sca nu suhue ti. ² Mxico'on 'in um lo'o chacui' styi', lo' a mdaan na nu tla 'in um, si'yana a ncuá qui'ya um cunta cha' re, cui' cuaña'an hasta cua' ñii, ³ si'yana ti' nducui ncha'an um cha' nu nchca loo chendyu re, ti' ndi'in lo'o um cha' jñan ti', cha' cusuun, cha' nu nxisuun ta'a ne', lo'o cha' nu nsu'hue ta'a ne'. ¿Ta si'i cha' tiyaa 'in nten chendyu nda'an lo'o um? ⁴ Si'yana ntsu'hui nu nchcui': Nan' ngui'an tso' 'in yu Pablo, xca nu nchcui': Nan' ngui'an tso' 'in Apolo. ¿Ta xtyi ti' cune' 'a cha' tiyaa 'in um? ⁵ ¿Tucui ta lca yu Pablo, lo' tucui lca Apolo? ¿Ta si'i nguso 'in Ndiose lca hua nu ycuí' cha' nu ya qui'an ti' um, cua' ña'aan tñan nu mdaa Ñi X'nan na 'in hua cunda scaa hua? ⁶ Nan' ytan cha' re, lo' yu Apolo msu'hua yu tyi'a 'in na, una Ndiose m'ni ñi cha' ylo na. ⁷ Can' cha' a tucui lca nu ntya jyaan uta nu ncha' 'in na, cui' ca nu scati Ndiose, ñi nu n'ni cha' ndlyo na lca ñi nu ndon loo. ⁸ Si'yana scaña'an ti ndi'in cha' 'in nu ntya 'in na lo'o nu ncha' 'in na, una cunda scaa

can' ntsu'hui cha' xñi siya' cua' ña'aan tñan m'ni.
 9 Si'yana tsatlyu ngui'ni hua tñan 'in Ndiose, lo' 'un
 lca um ña'an nchca ti' yuu se'en ngui'ni ñi tñan, lo'
 lca um sca na'an nu ntñan ñi. 10 Si'ya cha' tsu'hue
 'in Ndiose nu cua' mdaa ñi 'ñan, nan' lcan ña'an
 nchca ti' yu cuityi na'an nu culoo, nu mdi'in tyaa
 suun na'an, lo' xca tucui ntñan tucua 'in na chon'
 can', una cunda scaa na xñi na cunta ña'an ntsu'hui
 cha' tñan na 'in na. 11 Si'yana a ndi'in xca suun
 na'an nu tca tyi'in tyaa na que 'in nu cua' ndi'in
 can', lo' suun can' lca Jesucristo. 12 Cha' chon' can'
 tyisnan tñan tucua na na'an lo'o oro, uta lo'o plata,
 ta lo'o quee tsu'hue ña'an, uta lo'o yca, ta lo'o quií,
 uta lo'o lca' ngutyi, 13 lo' ca chcan' loo tñan nu m'ni
 na cunda scaa na, tsaan nu culyo scua la Ndiose
 cha' can', una lo'o quii' ca chcan' loo na, cunda
 scaa tñan nu m'ni na tyjyin na loo quii', xacan'
 ca chcan' ña'an cha' ñi na lo'o nguiaa' na. 14 Cha'
 quinu ton tñan nu m'ni na can', qui'ni ca'an 'in na
 lo'o cha' tsu'hue nu taa Ndiose. 15 Cha' ntsu'hui
 nu squin tñan nu m'ni, a qui'ni ca'an 'in lo'o cha'
 tsu'hue can', una ti' tyi'o laa siya' seen ti tyi'o can'
 loo quii'. 16 ¿Ta a jlyo ti' um si'yana 'un lca um
 laa 'in Ndiose, lo' Espíritu 'in Ndiose ntsu'hui ni'
 cusya 'in um? 17 Cha' nde'en nu cu'ni ti'i lo'o laa
 'in Ndiose, cuaña'an cu'ni Ndiose lo'o can', si'yana
 laa 'in Ndiose luhui na, lo' cui' can' lca um. 18 A
 cuñilyi'o um 'in um ticuii' um, lo' cha' nde'en nu
 xque' ti' tiyaa la ntsu'hui lja um, cu'ni can' 'in
 si'yana lca sca nu tinto, la xacan' tca qui'ya can'
 cha' tiyaa. 19 Si'yana cunta 'in Ndiose, cha' tiyaa
 nu nchca loo chendyu re lca na cha' tinto, si'yana
 quityi 'in Ndiose nchcui' na: Nu nxque' ti' tiyaa

la, Ndiose ndyija lyoo ñi 'in can' lca sca nu cuiñi. ²⁰ Nde xca cha' nu nchcui' quityi can': Ñi X'nan na jlyo ti' ñi si'yana cha' tiyaa 'in nten chendyu lca na cha' nu cuiyti, ²¹ can' cha' a ntsu'hui cha' chcua quiloo um 'in nten chendyu, si'yana nchgaa loo cha' cua' ntsu'hui tuyaa' um, ²² siya' yu Pablo, uta yu Apolo, lo' ta yu Tyo, uta ña'aan chendyu re, uta chendyu nu ndon lo'o um, uta lo'o cha' ndyija, lo' ta cha' nu nchca cua' ñii uta cha' nu ca tiyaa xaa, nchgaa cha' re cua' ntsu'hui tuyaa' um, ²³ 'un cua' ndi'in um tso' 'in Cristo, lo' Cristo ndi'in ñi tso' 'in Ndiose.

4

Tñan ngui'ni nguso 'in Cristo

¹ Can' cha' xñi um cunta 'in hua tsaña'an nchca ti' sca nu ngui'ni tñan 'in Cristo, lo' mxnu ñi tñan re 'in hua si'yana chcu' hua lo'o nten cha' nu ntsu'hui cutsi' 'in Ndiose. ² Nu nchcuan cunta tñan 'in x'nan, 'ni cha' ca can' sca nu ñi ndi'in cha' 'in. ³ Nan' a nduhue tin' cha' 'un uta bsya cu'ni cuiya' cha' 'ñan, lo' ñi a ntsu'hui cha' cu'ni cuiyan' cha' 'ñan ticuiin'. ⁴ Siya' a sca cha' nducui ncha'an 'ñan, una si'i can' cha' cua' luhui tloon, si'yana cui' Ñi X'nan na lca nu ngui'ni cuiya' cha' 'ñan. ⁵ Can' cha' a ntsu'hui cha' cu'ni cuiya' um sca cha' culo nducua la, cui' ca nu quita um la xa quiaan Ñi X'nan na, si'yana cui' ñi culyo scua la ñi cha' nu ntsu'hui cutsi' se'en tla yta, a cunta ca chcan' loo cha' nu ntsu'hui ni' cusya 'in nten, la xacan' taa Ndiose loo na cunda scaa na. ⁶ 'Un jun ta'a na, nchgaa cha' re nchcuin' lo'o um si'yana cu'ni na tsu'hue 'in um, xñi um cunta ña'an nguiaa cha' 'in

hua lo'o yu Apolo, cu'ni cha'an um 'in hua lo' a tyijyi lyoo um cha' nu cua' nducua loo quityi 'in Ndiöse, ña'an tu' tsato'o cu'ni siye' um lo' ca ti'i 'in um scasca um. ⁷ Xacan' jan ñi, ¿ti nu tca chcuí' si'yana cuaan la ndi'in cha' 'in? ¿Ta si'i Ndiöse lca nu mdaa nchgaa na nu ndi'in 'in um? Lo' cha' jui nu mdaa 'in na 'in um, ¿ñi cha' ngui'ni siye' um, lo' si'i lo'o cunta 'in um jui na? ⁸ Xque' ti' um cua' mda'a jui na 'in um, cua' ncua cuilyiya' um, cua' ndlo um tñan cha' 'in ti um, juna tsu'hue ca cha' cua na cua' ndlo ca um tñan si'yana lo'o huare' culo hua tñan tsatlyu lo'o um! ⁹ Ñan tin' si'yana tsalca hua nu nda'an ycui' hua cha' tsu'hue 'in Ndiöse, la chon' mdyi mdi'in tyaa ñi 'in hua, lo' nguiaa cha' 'in hua tsaña'an nchca ti' sca nu mdo'o qui'ya 'in loo cha' ndyija, hasta angujle lo' nan' 'ya 'in hua tsatlyu lo'o nchgaa nten chendyu. ¹⁰ Huare' lca hua sca nu tinto si'ya Cristo, una cunta nu 'in um tiyaa la um si'ya Cristo, huare' lca hua nu na'an ti', una 'un tla ndi'in cha' 'in um, lo' ndyijyi nu nducuan xu'hue 'in um, una huare' nde nxcuan tloo ne' 'in hua. ¹¹ Hasta cua' ñii lo' ndijin yte' ti' hua, ndijin ytyi ti' hua, a cunta ndiya lyijyi ste' hua, cua' ña'an ti n'ni lyi'o ne' 'in hua, lo' ñi a nducua na'an 'in hua. ¹² A cunta ndyujui tñan' hua 'in hua si'ya na nu cunajo'o 'in hua, ndaja ne' 'in hua, una huare' nde njñan hua 'in Ndiöse si'ya ne', nxitijin ne' 'in hua nu ti'i lo' nda loo hua, ¹³ nchcuí' ca'an ne' 'in hua, una huare' nxcuen hua 'in ne' lo'o cha' tsu'hue, tso' nu 'in nchgaa tucui lca hua sca nu 'ya la ndi'in cha' 'in loo chendyu re, tsaña'an nchca ti' mti nu nxcuan ne'. ¹⁴ A nda'an quityi re 'in um ta si'yana ca chen lca tiquee um, cui' ca nu

si'yana su'hua tiyaan 'in um ña'an nchca ti' sca sñen' nu ta'a la 'ñan. ¹⁵ Siya' ntsu'hui tsa tii mii yu nu ndlo'o 'in um cha' 'in Cristo, una a ntsu'hui qui'an la sti um, si'yana nan' ycuin' cha' tsu'hue 'in Cristo Jesús lo'o um xa ya qui'an ti' um 'in ñi. ¹⁶ Jñan sca cha' tsu'hue 'in um si'yana cu'ni cha'an um 'ñan tsaña'an chendyu nu ndu'huin. ¹⁷ Can' cha' msu'huan 'in yu Timoteo tsaa yu se'en ndi'in um, yu nu lca ña'an nchca ti' sca sñe' nu ta'a la 'ñan, lo' ñi ndi'in cha' 'in yu lo'o cha' 'in Ñi X'nan na, lo' si'ya yu a s'ni quia yu'hui ti' um 'ñan tsaña'an nguiaa cha' 'ñan lo'o Cristo, si'yana scaña'an ti ndlo'on 'in jun ta'a na nchgaa se'en ndiyo' ti'in jun. ¹⁸ Una ntsu'hui um ngui'ni siye' um, lo' ñan ti' um si'yana a ntsu'hui 'a cha' tsa'an se'en ndi'in um, ¹⁹ una tsa'an se'en ndi'in um nu ndla ti re, cha' Ñi X'nan na taa ñi cha' cuiya', xacan' ca jlyo tin' cha' na ntsu'hui ca cha' cuiya' 'in nu ngui'ni siye' 'in, uta lca na chacui' cha' ti. ²⁰ Si'yana tsaña'an nu ndlo Ndiose tñan, a lca na cha' ti, cui' ca nu lca na cha' cuiya' 'in ñi. ²¹ ¿Ña'an ta nchca ti' um xacan'? ¿Ta tsa'an se'en ndi'in um lo'o yca chcua yaan' uta tsa'an lo'o cha' tsu'hue lo'o sca cusya nu cuti?

5

Yu Pablo m'ni cuiya' yu sca cha' ni' lyaa

¹ Cua' ne cha' si'yana lja um re ntsu'hui nu nguiten yu'hui lo'o sca ne' cuna'an, ñi lja ne' gentil lo' a ne cha' n'ni ne' cuaña'an, nu hasta ntsu'hui nu nda'an lo'o jyi'an na'an. ² ¡Loo nu nga'an cha' ca ti'i nga'an 'in um, nde nducui ti' um! ¿Ta si'i ndyi'o la tñan culyoo um 'in yu nu ngui'ni cuaña'an? ³ Siya'

tijyo' nchcan, una cusya 'ñan ndi'in lo'o um, can' cha' nan' cua' m'ni cuiyan' cha' 'in yu. ⁴ Lo'o cunta 'in Ñi X'nan na Jesucristo xa quio' ti'in um tsatlyu, lo' cu'ni um cunta si'yana lo'on ndi'in lo'o um, lo' si'ya cha' cuiya' 'in Ñi X'nan na Jesucristo, ⁵ tyaa um cunta 'in yu tuyaa' Laxa'an, si'yana xitijin can' 'in yu nu ti'i lo'o tso' 'in cunan' yu, una cusya 'in yu tyi'o laa na tsaan nu cu'ni Ñi X'nan na Jesús xñan bsya 'in nten. ⁶ Can' cha' a ntsu'hui cha' cu'ni siye' um. ¿Ta a jlyo ti' um si'yana lo'o tsachin' suun jaslya n'ni lyi'un na ña'aan scuan can'? ⁷ Tsu'hue lati culo tso' um suun jaslya nu cula can', lo' ca um scuan nu cui ti, nu luhui ña'an nu ntsu'hui cha' ca um, si'yana Cristo ñi nu lca slya' 'in na, cua' ngujui ñi tñan loo na. ⁸ Can' cha' cu'ni na ta'a pascua, una si'i 'a ticui' lo'o suun jaslya nu cula can', ñi si'i lo'o cha' ngunan' uta lo'o cha' mañan, cui' ca nu cu'ni na ta'a lo'o jaslya nu a mxitiyaa' lo'o scuan cula can', lo' tyi'an lo'o na sca cha' tiyaa nu luhui lo'o cha' nu ñi. ⁹ Cua' ycuin' cha' re xa ngua'an tñan sca quityi 'in um, si'yana a tyi'an 'a um lo'o nu nguiten yu'hui lo'o ña'an tucui ti, ¹⁰ lo' a nchcuin' cha' 'in nten nu a ndiya qui'an ti', nu nguiten yu'hui lo'o ña'an tucui ti, uta si'ya cha' 'in nu ndyi'o tiquee lo'o cha' cuilyiya', ta yu cunan, uta nu n'ni tnu lcuin jo'o, si'yana cha' siya' ti a nchca ti' um ña'an um 'in nten can', 'ni cha' tyi'o um loo chendyu re xacan'. ¹¹ Cui' ca nu ngua'an tñan quityi can' 'in um si'yana a tyi'an 'a um lo'o nu nchcui' si'yana lca ta'a ndiya qui'an ti' um, lo' cha' ti' nguiten yu'hui can' lo'o ña'an tucui ti, ta nchcui ti' cha' cuilyiya', ngui'ni tnu lcuin jo'o, nxiycha' 'in xca tucui, nchca cu'hui,

ngui'ni cunan, ñi a ntsu'hui cha' cu um sca se'en ti lo'o can'. ¹² Xacan' jan ñi, ¿ta ntsu'hui suun 'ñan cu'nin cuiyan' cha' 'in nu a ndiya qui'an ti'? Lo' 'un jan ñi, ¿ta a nga'an cha' cu'ni cuiya' um cha' 'in jun nu ntsu'hui lja um? ¹³ Si'yana tsalca nu a ndiya qui'an ti' 'in Ndiöse, cui' ñi cu'ni cuiya' ñi cha' 'in can'. Can' cha' —culo tso' um 'in yu nu ngui'ni cha' ngunan' can' lja um—.

6

Ticui' jun culyohui jun cha' nu ndi'in 'in jun

¹ Cha' ntsu'hui um ndi'in nsuun um lo'o ta'a ndiya qui'an ti' um, ¿ta xtyi ti' um tsa taa um qui'ya 'in can' tloo bsya nu a ndiya qui'an ti', lo' si'i tloo jun ta'a na? ² ¿Ta a jlyo ti' um si'yana jun ta'a na cu'ni xñan bysa 'in nten chendyu tiyaa xaa? Cha' cuaña'an ntsu'hui cha' cu'ni cuiya' um cha' 'in nten chendyu, ¿ñi cha' a tca cu'ni cuiya' um sca cha' nu suhue la nchca lja um? ³ ¿Ta a jlyo ti' um si'yana hasta lo'o angujle ntsu'hui cha' cu'ni cuiya' na cha' 'in? ¿Ña'an la ca cha' nu nchca lja um, na a tca culyohui um? ⁴ Can' cha' xa culyohui um scasca cha', ¿ñi cha' ndyi'an taa um qui'ya tloo sca nten nu a tucui lca ni' lyaa se'en ndiyo' ti'in um? ⁵ Nchcuin' lo'o um cha' re si'yana xijyi'o ti' um, ¿ta na a ntsu'hui sca nu tiyaa lja um nu culyohui cha' nu nchca 'in um? ⁶ ¿Ñi cha' ticuii' jun ta'a na ndi'in suun jun, lo' tloo nten nu a ndiya qui'an ti' ndyi'an taa jun qui'ya? ⁷ Tsaña'an nu ndi'in y'ni um, cua' mtнан' um cha' 'in um si'yana nsuun um lo'o ticuii' ta'a um. ¿Ta a tsu'hue la cha' ta loo um lo'o cha' can'? Cha' ntsu'hui nu ngui'ni mañan lo'o um, ¿ta

a tsu'hue cha' xnu um cha' can' cuati ña'an? ⁸ Una ngui'ni um nu ti'i can', lo' ngui'ni um cha' mañan lo'o ticuii' jun ta'a na. ⁹ ¿Ta a jlyo ti' um si'yana nu nducun' a sten can' se'en ndlo Ndiose tñan? A taa um ya' caja nu cuñilyi'o 'in um, si'yana nu nguiten yu'hui lo'o ña'an tucui ti, nu n'ni tnu lcuin jo'o, nu nguiten yu'hui lo'o cuilyi'o nten, uta yu nu n'ni 'in tsaña'an n'ni ne' cuna'an, ta nguiten yu'hui yu lo'o ticuii' ta'a qui'yu yu, ¹⁰ nu n'ni cunan, nu nchcui ti' cha' cuilyiya', nu cu'hui, nu ñan qui'ya 'in xca tucui, lo'o nu n'ni mañan. Nchгаа nu ngui'ni cha' re a sten can' se'en ndlo Ndiose tñan. ¹¹ Lo' re tucui ncu a um cua' s'ni, una cua' ñii cua' mxnu luhui ñi 'in um, lca um nten nu cua' mdo'o hui 'in ñi, a xca 'a qui'ya nducui um si'ya cha' cuiya' 'in Ñi X'nan na Jesús lo'o Espíritu 'in Stina Ndiose.

Lca na laa 'in Ndiose

¹² Nan' nchгаа cha' tca cu'nin, una si'i nchгаа na ndyi'o tñan cu'nin 'in na, tca cu'nin nchгаа loo cha', una ñi sca can' a taan cha' cuiya' culo na tñan 'ñan. ¹³ Na nu nchcu na ndyi'ya ti'in na ni' na, lo' si'ya ni' na can' cha' nchcu na, una chcuaa cha' re cu'ni tyii Ndiose 'in na. Una a msu'hua Ndiose 'in na si'yana sten yu'hui na lo'o ña'an tucui ti, cui' ca nu si'yana ca ja'an na 'in Ñi X'nan na, lo' cui' ñi culo ñi tñan 'in na. ¹⁴ Lo' Ndiose, ñi nu m'ni cha' mdyiqui'o Ñi X'nan na, cui' cuaña'an cu'ni ñi cha' tyiqui'o nare' si'ya cha' cuiya' 'in ñi. ¹⁵ ¿Ta a jlyo ti' um si'yana cunan' na sca cha' ti 'in na lo'o Cristo? ¿Ta cu'ni na cha' si'yana cunan' Cristo ca sca cha' ti 'in na lo'o ne' cuna'an nducun'? A ntsu'hui cha' cu'ni na cuaña'an. ¹⁶ ¿Ta a jlyo ti' um si'yana nu nguiten yu'hui lo'o ne' cuna'an nducun', sca tucui

ti lca lo'o ne'? Si'yana nchcui' quityi 'in Ndiose: — Chcuaa can' sca tucui ti lca—. ¹⁷ Una nu nducuan xu'hue 'in Ñi X'nan na, sca cusya ti 'in lo'o ñi. ¹⁸ Can' cha' tyi'o tso' um sii' cha' nu nguiten yu'hui um lo'o ña'an tucui ti. Si'yana scasca la qui'ya, a n'ni na ti'i lo'o na ticuii' na, una nu nguiten yu'hui lo'o xca tucui, can' nu ngui'ni ti'i lo'o ticuii'. ¹⁹ ¿Ta a jlyo ti' um si'yana cunda scaa um lca um laa se'en ntsu'hui Espiritu nu Luhui 'in Ndiose, ñi nu ncuan xu'hue um lo'o cunta 'in Ndiose, lo' a ndi'in 'a um lo'o cunta 'in um? ²⁰ Si'yana cua' jui nu msu'hua lyiya' 'in um lo'o tne, can' cha' cu'ni tnu um 'in Ndiose si'yana cui' ñi ntsu'hui ñi cunta 'in um lo'o cusya 'in um.

7

Cha' 'in jun nu ndyijyi cuilyi'o

¹ Lo' xca cha' tsaña'an nu mñicha' um 'ñan loo quityi nu ngua'an tñan um can', tsu'hue cha' cua na yu qui'yu a cunan yu nten 'in yu, ² una si'ya cha' nu nguiten yu'hui yu lo'o ña'an tucui ti, cunda scaa yu qui'yu caja cuilyi'o yu, ticui' cuaña'an jun cuna'an, cunda scaa jun ntsu'hui cha' tyi'in jun lo'o cuilyi'o jun. ³ Yu qui'yu cua su'hua ta yu cha' nu qui'ni ca'an 'in yu lo'o cuilyi'o yu, cui' cuaña'an nten 'in yu ca ja'an lo'o cha' can'. ⁴ Si'yana jun cuna'an, cua' mdyaa jun 'in jun 'in cuilyi'o jun, cui' cuaña'an yu qui'yu, cua' mdyaa yu 'in yu 'in nten 'in yu. ⁵ Can' cha' a nchca cha' tyon quee' um scasca um 'in cuilyi'o um, una tca si'yu co' um cha' re, cha' cu'ni sca um cha' 'in um lja nu chcui' lyi'o um 'in Ndiose, xacan' xitucui um cha' re lo'o cuilyi'o um, si'yana a cu'ni laxa'an canan

'in um, ta sten yu'hui um lo'o xca tucui. ⁶ Nchcuin' cha' re lo'o um si'yana ntsu'hui suun 'in um, una si'i si'yana xicu'nin 'in um ta cu'ni um cuaña'an. ⁷ Si'yana cunta cha' nu 'ñan, tsu'hue 'a cha' cua na nchgaa yu qui'yu tyi'in yu tsaña'an nu nan' ndi'in scan tin, una cunda scaa na cua' mdaa Ndiose xu'hue na, lo' si'i scaña'an ti ntsu'hui cha' tyi'in na. ⁸ Una tsalca yu nu ndi'in ycui' ti uta jun nu nguinu lo'o cha' ycui' ti, tsu'hue 'a cha' cua na tca tyi'in jun tsaña'an nu nan' ndi'in scan tin, ⁹ una cha' a tca tyi'in can' scati tca caja cuilyi'o, si'yana tsu'hue la nu caja nten 'in can', lo' si'i nu tyi'an ntsu'hui cha' can' tiquee. ¹⁰ Una tsalca nu cua' ndi'in cuilyi'o, chcuin' lo'o si'ya cha' cuiya' 'in Ñi X'nan na: Jun cuna'an a ntsu'hui cha' cula' ti'in jun 'in cuilyi'o jun, ¹¹ lo' cha' cula' ti'in can' 'in yu, quinu can' scati uta cu'ni chu'hue cha' 'in lo'o yu, cui' cuaña'an yu qui'yu a ntsu'hui cha' cula' ti'in yu 'in nten 'in yu. ¹² A cunta nchcuin' lo'o nchgaa la tucui, siya' a ycui' Ñi X'nan na cha' re: Cha' yu ta'a na ndi'in lyi'o yu ne' cuna'an nu a ndiya qui'an ti', una cha' tsu'hue ntsu'hui tiquee ne' ndi'in ne' lo'o yu, a ntsu'hui cha' cula' ti'in yu 'in ne'. ¹³ Ticui' cuaña'an jun cuna'an nu ndi'in lo'o yu qui'yu nu a ndiya qui'an ti', una cha' tsu'hue ntsu'hui tiquee yu ndi'in yu lo'o jun, a ntsu'hui cha' cula' ti'in jun 'in yu. ¹⁴ Si'yana nu a ndiya qui'an ti' can', cua' ndi'in cunta 'in Ndiose si'ya cha' 'in cuilyi'o nu ndiya qui'an ti', can' cha' lo'o sñe' can' caja ña'an tyi'o laa, una cha' cula' ti'in ta'a jun chen nchcui quinan' sñe' jun. ¹⁵ Una cha' nu a ndiya qui'an ti' can' nchca ti' cula' ti'in 'in nten 'in, cula' ti'in

tu 'in yu, lo' cha' cuaña'an tsato'o quinu jun scati jun, yu qui'yu uta nu cuna'an, a sca la cha' nducui ncha'an 'in jun, si'yana Ndiose nchca ti' ñi tyi'in tsu'hue na lo'o ta'a na. ¹⁶ Xacan' jan ñi, 'un ne' cuna'an nu ndiya qui'an ti', ¿ta na'an na, na a tyi'o laa cuilyi'o um si'ya cha' nu ndiya qui'an ti' um? Cui' cuaña'an 'un yu qui'yu nu ndiya qui'an ti', ¿ta na'an na, na a tyi'o laa nten 'in um si'ya cha' nu ndiya qui'an ti' um? ¹⁷ Una cunda scaa na cua' ña'aan xu'hue mdaa Ñi X'nan na 'in na, lo' tsaña'an msi'ya ñi 'in na, cuaña'an tsa quiñan na. Cui' cha' re ndlon tñan 'in jun ta'a na nchgaa se'en ndiyoy' ti'in jun. ¹⁸ ¿Ta nde'en um cua' ncuca circuncida 'in um xa ya qui'an ti' um? Quinu tu um cuaña'an. Cha' ya qui'an ti' um, lo' a ncuca circuncida 'in um, a 'ni 'a cha' ti' ca na 'in um. ¹⁹ Si'yana a sca cunta ntsu'hui cha' ncuca circuncida 'in na uta a ncuca na, una nu xu'hua se'en na cha' nu ndlo Ndiose tñan, can' cha' nu ndon loo la. ²⁰ Can' cha' cunda scaa na ca tsu'hue chu'hui tiquee na tsaña'an ndi'in cha' 'in na xa ya qui'an ti' na 'in ñi. ²¹ ¿Ta cua' lca um sca nguso nu jui nu msi'i 'in xa ya qui'an ti' um? A cuhue ti' um cha' can', una cha' caja ña'an culyohui um cha' can' lo'o x'nan um, hasta tsu'hue lati. ²² Si'yana nu cua' lca nguso 'in xca tucui xa ya qui'an ti' 'in Ñi X'nan na, cua' mdo'o laa can' cunta 'in Ñi X'nan na, ticui' cuaña'an lo'o nu a lca nguso xa ya qui'an ti', una cua' ñii lca can' nguso 'in Cristo. ²³ Si'yana cua' jui nu msu'hua lyiya' cha' 'in um, a ntsu'hui cha' xñi su'hua yaa' xca tucui 'in um. ²⁴ Can' cha' cunda scaa 'un jun ta'a na, tsaña'an cha' 'in um xa ya qui'an ti' um, cuaña'an tsa quiñan um sca cha' ti 'in um lo'o Ndiose. ²⁵ Tsaña'an ndi'in cha' 'in nu a

nchca caja cuilyi'o, a ngulo Ñi X'nan na tñan 'ñan lo'o cha' re, una ntsu'hui suun 'ñan taan sca cha' tiyaa 'in um si'yana Ñi X'nan na mña'an 'tnan ti' ñi 'ñan. ²⁶ Nde cha' nu ñan tin' cui' si'ya scasca cha' nu nchca loo chendyu re, tsu'hue la cha' cua na tyi'in tu yu qui'yu tsaña'an cua' ndi'in ca yu. ²⁷ ¿Ta cua' jui cuilyi'o um? A cula' ti'in um 'in can'. ¿Ta ndi'in um scati um? A cunan um nten 'in um. ²⁸ Una cha' caja cuilyi'o um, si'i qui'ya ngui'ni um, ticui' cuaña'an lo'o ngüi' cuna'an tsa suhue ti, cha' ta caja cuilyi'o can', si'i qui'ya lca na 'in, tyicana xa nu cua' jui cuilyi'o can', a s'ni ljaan scasca cha' nduhue ti 'in, lo' a nchca tin' tyijyin can' cuaña'an. ²⁹ Nde cha' nu chcuin' lo'o um, 'un jun ta'a na: Tichin' xaa ndi'in na loo chendyu re, can' cha' 'un nu ndi'in cuilyi'o, cu'ni um cunta chcu' nu nguia nde loo re si'yana a ndi'in cuilyi'o um, ³⁰ a cunta nu ndy'ya tu'hua tiquee, cu'ni can' cunta si'yana a sca cha' ndijin, lo' nu tsu'hue ntsu'hui tiquee cu'ni cunta si'yana lu'un ti', cui' cuaña'an lo'o nu nxi'i na cu'ni can' cunta si'yana a sca na ndi'in 'in. ³¹ A cunta nu ndi'in na 'in loo chendyu re, cu'ni can' cunta si'yana a 'ni cha' 'in lo'o cha' can', si'yana cha' nu nchca loo chendyu re ntsu'hui cha' tsatii cha' 'in na. ³² Nchca tin' cha' cua na a chu'hui cha' nduhue ti' tiquee um, si'yana yu ndi'in scati lyee la nsu'hua loo yu cha' nu 'in Ñi X'nan na, se'en nu quinu tsu'hue tiquee ñi lo'o yu. ³³ Una yu ndi'in cuilyi'o, ntsu'hui yuhue ti' yu tñan nu cu'ni yu, ña'an ca si'yana quinu tsu'hue tiquee nten 'in yu lo'o yu. ³⁴ Ticui' cuaña'an ne' cuna'an nu cua' jui cuilyi'o, si'i scaña'an ti ndi'in cha' 'in lo'o ngüi' cuna'an tsa suhue ti, si'yana nu a nchca caja cuilyi'o, lyee la

nsu'hua loo can' cha' nu 'in Ñi X'nan na, se'en nu cu'ni tñan 'in ñi lo'o nu nchcui tiquee. Una jun nu ndi'in cuilyi'o, lyee la ntsu'hui yuhue ti' tñan nu ntsu'hui cha' cu'ni, si'yana quinu tsu'hue tiquee cuilyi'o can' lo'o. ³⁵ Cha' nu cu'ni tsu'hue 'in um ca nchcuin', si'i si'yana nchca tin' chcui ndijin loo chendyu 'in um, cui' ca nu si'yana cu'ni um ña'an nu ntsu'hui cha', lo' a sca cha' chcui ndijin se'en nu quia nan um 'in Ñi X'nan na. ³⁶ Una cha' ntsu'hui nu ñan ti' si'yana cua' mdiyaa xaa caja cuilyi'o nu cuna'an sñe', tca cu'ni cuiya' cha' can' si'yana si'i qui'ya lca na, cui' ca nu ntsu'hui cha' cuiya' 'in caja cuilyi'o cha' nchca ti'. ³⁷ Una cha' cua' m'ni tiquee can' si'yana a caja cuilyi'o, lo' ñi a 'ni cha' 'in lo'o cha' can', tsu'hue si'yana a chu'hui yuhue ti' sti can' 'in sñe' nu caja cuilyi'o. ³⁸ Can' cha' nu taa 'in sñe' caja cuilyi'o, tsu'hue ña'an nu cu'ni can', lo' nu a ñan ti' taa sñe' hasta tsu'hue lati tsato'o 'in can'. ³⁹ Si'yana ne' cuna'an nu cua' jui cuilyi'o, a ntsu'hui cha' cuiya' tyi'in lo'o xca tucui lja nu ti' lo'o yu, una cha' caja yu tca caja cuilyi'o ne' xiya', ca ti na ndiya qui'an ti' can' 'in Ñi X'nan na. ⁴⁰ Una cunta cha' nu 'ñan, tsu'hue lati nu quinu can' lo'o cha' ycu'i ti, si'yana ñan tin' lo'on ntsu'hui Espíritu 'in Ndiose 'ñan.

8

Na nu cua' msu'hua ne' loo jo'o

¹ Tsaña'an nguiaa cha' 'in na nu cua' msu'hua ne' loo jo'o, nchgaa na ndyi'ya na cunta cha' re, lo' tca tsa lo'o na 'in na loo cha' siye', una cha' ntsu'hui cha' tsu'hue 'in na lo'o ta'a na, can' cha' nu nda yaa' 'in na. ² Cha' ntsu'hui nu ñan ti' si'yana

cua' ngu'ya cha' tiyaa, a nchca ca jlyo ti' ña'an nu ntsu'hui ca cha'. ³ Una cha' ntsu'hui nu lyee lca tiquee lo'o Ndiose, can' nu ndyu'hui lyoo tsu'hue ñi 'in. ⁴ Lo' tsaña'an nguiaa cha' 'in nu nchcu na nu cua' yu'hui loo jo'o, cua' jlyo ti' na si'yana lcuin jo'o a ntsu'hui cusya 'in na, cui' ca nu scati Ndiose ntsu'hui. ⁵ Siya' ntsu'hui scasca ndiose 'in ne', ta la ni' cuaan uta loo chendyu re, (lo' cha' ñi si'yana qui'an ndiose ntsu'hui 'in ne', a cunta qui'an x'nan ne'), ⁶ una cunta 'in nare', scati Ndiose ntsu'hui, cui' ñi nu lca Stina, ñi nu mtñan nchgaa loo na, lo' cui' cunta 'in ñi ndi'in na. Cui' cuaña'an ntsu'hui scati X'nan na, ñi nu lca Jesucristo, lo' cui' si'ya ñi ndi'in nchgaa loo na, can' cha' lo'o na. ⁷ Una si'i nchgaa jun ndyi'ya jun cunta cha' re, si'yana xa nchcu jun na nu cua' yu'hui loo jo'o, a nchca jlyo ti' jun cha' 'in lcuin jo'o, lo' si'yana a ndyi'ya tsu'hue jun cunta, n'ni tucua ti' jun lo'o cha' re. ⁸ Lo' ñi si'i si'ya cha' nchcu, ta can' cha' cuan xu'hue Ndiose 'in na. Cu na, uta a cu na 'in na, scaña'an ti ntsu'hui lyoo na tloo ñi. ⁹ Cha' ta xque' ti' um si'yana tca cu um 'in na, una xñi um cunta si'yana a xitlyu um 'in jun nu ngui'ni tucua ti' lo'o cha' re. ¹⁰ Si'yana cha' 'un ndyi'ya la um cunta lo'o cha' re, lo' nducua ycu um tu'hua msa tloo sca lcuin jo'o, lo' cha' sca jun nu cune' cha' tiyaa 'in ña'an 'in um, ¿ta a lo'o can' ca ti' cu na nu cua' yu'hui loo jo'o? ¹¹ Lo' si'ya cha' tiyaa 'in um tsato'o quinan' sca jun ta'a na nu jo'o ti ndi'in cha' 'in, cui' nu ngujui Cristo tñan loo. ¹² Cha' cuaña'an cu'ni um cha' cu'ni na'an ti' sca ta'a ndiya qui'an ti' um, lo' tyisnan cu'ni tucua ti' can', ña'an loo cha' tloo Cristo ngui'ni um qui'ya. ¹³ Cha' ta si'ya cha' nchcu xityun 'in sca ta'a ndiya qui'an

tin' loo qui'ya, siya' ti a najo'o cun cunan', si'yana a nchca tin' chcui ndijin loo chendyu 'in sca ta'a ndiya qui'an tin'.

9

Cha' cuiya' nu ntsu'hui 'in yu Pablo

¹ ¿Ta a lcan nan' sca nu ngua'an tñan Ndiose 'in? ¿Ta a ntsu'hui suun 'ñan cu'nin nchgaa loo cha'? ¿Ta si'i lo'on nan' na'an tloon 'in Ñi X'nan na Jesús? ¿Ta si'i um ya qui'an ti' um 'in Ñi X'nan na si'ya cha' nu ycuin'? ² Cha' xca tucui nchcui' si'yana a lcan yu nu ngua'an tñan Ndiose 'in, una 'un jlyo tsu'hue ti' um tucui lcan. ¿Ta si'i cui' um lca um nu ncua chcan' loo si'yana Ñi X'nan na ngua'an tñan ñi 'ñan? ³ Nde cha' nu xcuen 'in tsalca nu nsu'hua qui'ya 'ñan: ⁴ ¿Ta a ntsu'hui suun 'in hua cuan xu'hue hua na nu tyi'in tyaa jun tloo hua? ⁵ ¿Ta a ntsu'hui cha' cuiya' can lo'o hua sca jun cuna'an ta'a na nu lca cuilyi'o hua, tsaña'an ngui'ni nchgaa la ña'an yu nu nda'an ycu' cha' tsu'hue 'in Ndiose, tsaña'an m'ni yu ta'a ngula Ñi X'nan na, uta yu Tyo? ⁶ ¿Ta huare' ti lo'o yu Bernabé a ntsu'hui suun 'in hua chcu' hua cunta tñan nu ngui'ni hua? ⁷ ¿Ta nde'en sindatu a xñi siya' se'en ngui'ni tñan? ¿Ti nu ntya ti uva, lo' a nchcu na nu ndyi'yu loo na? ¿Ti nu n'ni co'o bta lo' a ndyi'yo styi' 'in? ⁸ ¿Ta ñan ti' um si'yana lo'o cha' tiyaa 'ñan nchcuin' cha' re? ¿Ta si'i cuaña'an nchcui' quityi 'in Ndiose? ⁹ Si'yana ndeña'an nchcui' lee nu ngua'an Moisé: — A su'hua um quiso tu'hua bta nu ngui'ni tñan—. ¿Ta cha' 'in bta ca nchcui' Ndiose, ¹⁰ uta si'ya cha' 'in huare'? Si'ya cha' 'in hua ngua'an scua na, si'yana

yu nu nsta yuu lo'o yu nu nxo' 'in na nducua tloo
 yu chcu'an yu cunta tñan nu m'ni yu. ¹¹ Cha' huare'
 yta hua cha' tsu'hue 'in Ndiose se'en ndi'in um,
 ¿ta a tca tucua chin' tloo hua 'in um lo'o tñan nu
 ngui'ni um? ¹² Cha' xca tucui ngui'ni ca'an 'in lo'o
 tñan nu ngui'ni um, ¿ta a lyee la ntsu'hui suun 'in
 huare' cuan xu'hue hua tñan nu ngui'ni um? Una
 a xtyi ti' hua cu'ni hua cuaña'an, cui' ca nu nda
 loo hua ndijin hua nchgaa loo cha' si'yana a nchca
 ti' hua chcu'i ndijin hua tloo nu nducuan xu'hue
 cha' tsu'hue 'in Cristo. ¹³ ¿Ta a jlyo ti' um si'yana
 nu ngui'ni tñan ni' lyaa, ticui' ni' lyaa tyi'o na nu
 cunajo'o 'in? Cui' cuaña'an lo'o nu ndiquin tucua
 'ni se'en ngui'ni tnu ne' 'in Ndiose, ¿ta si'i cui' can'
 ndyi'o na nu cunajo'o 'in? ¹⁴ Cui' cuaña'an ngulo Ñi
 X'nan na tñan 'in nu nda'an ycui' cha' tsu'hue 'in
 ñi, si'yana ticui' loo tñan can' caja na nu cunajo'o
 'in. ¹⁵ Una ñi sca cha' re lo' a nducua tloon, lo' ñi a
 ngua'an quityi re ta si'yana nducua tloon taa um
 na nu cunajo'o 'ñan, cui' ca nu ndyi'o lati tiqueen
 cajan culo nducua la, lo' si'i nu caja nu si'yu co'
 cha' nu nducui tin' cu'nin. ¹⁶ Tsaña'an nu nchcuin'
 cha' tsu'hue 'in Cristo, a tca cu'nin siyen' lo'o cha'
 re, si'yana tñan ntsu'hui cha' cu'nin ca lca na. ¡Una
 ti'i ca xu'huen cha' a chcuin' cha' tsu'hue 'in Cristo!
¹⁷ Cha' nan' chcuin' cha' tsu'hue 'in Cristo lo'o cha'
 tsu'hue nu ndyi'o tiqueen, nducua tloon qui'ni
 ca'an cha' tsu'hue 'ñan, lo' cha' a ndyi'o tiqueen
 chcuin' 'in na, una a ndyijyi ña'an si'yana tñan cua'
 ngua'an 'ñan ca lca na. ¹⁸ ¿Ti ña'an ta cha' tsu'hue
 qui'ni ca'an 'ñan xacan'? Cui' si'yana xu'hue ti
 chcuin' cha' tsu'hue 'in Cristo, lo' a nducua tloon
 ta cui' se'en tyijyin yu'hui 'ñan loo tñan re, siya'

ntsu'hui suun 'ñan. ¹⁹ Siya' ñi sca tucui lo' a nducua tloon 'in, una nchgaa tucui nducua tloo 'ñan, ña'an ca si'yana qui'an la nten tsa qui'an ti'. ²⁰ N'nin 'ñan ña'an nchca ti' ne' judio, si'yana nducua tloon tsa qui'an ti' ne' judio 'in Cristo. Cui' cuaña'an lo'o nchgaa nu nguia ncha'an cha' 'in lee (siya' nan' a nguia ncha'an cha' 'in lee), una n'nin 'ñan tsaña'an n'ni sca nu nguia ncha'an cha' 'in lee, si'yana nducua tloon tsa qui'an ti' can' 'in Cristo. ²¹ Ticui' cuaña'an lo'o nu a m'ni cha'an cha' 'in lee, n'nin 'ñan ña'an nchca ti' nu a m'ni cha'an cha' 'in lee, si'yana nducua tloon tsa qui'an ti' can' 'in Cristo, (una si'i si'yana nscuan tloon lee 'in Ndiose, cui' ca nu lee 'in Cristo nguia ncha'an), ²² Cui' cuaña'an lo'o jun nu na'an ti', n'nin 'ñan si'yana na'an tin' si'yana su'hua loo la jun cha' 'in Ndiose. Scasca ña'an ngui'nin lo'o nchgaa tucui, ña'an ca si'yana lja can' ntsu'hui nu tyi'o laa. ²³ N'nin cuaña'an si'ya cha' tsu'hue 'in Cristo nu ya qui'an tin', si'yana qui'ni ca'an 'ñan cha' tsu'hue nu ljian lo'o cha' can'. ²⁴ ¿Ta a jlyo ti' um si'yana yu nu nxnan su'hua, tsatlyu nxnan yu, una scati yu n'ni yu canan? Cui' cuaña'an 'un su'hua um juesa si'yana cu'ni um canan cha' tsu'hue can'. ²⁵ Cui' cuaña'an lo'o yu nu nsu'hua juesa 'in lo'o cha' cuijya, nxñi can' cunta 'in lo'o nchgaa loo cha', si'yana nducua tloo can' cu'ni canan sca cha' tsu'hue, siya' lca na sca na nu ntsu'hui cha' jlyo, una tso' nu 'in nare' nducua tloo na cu'ni na canan cha' tsu'hue nu a ntsu'hui cha' tsatii. ²⁶ Can' cha' cuaña'an nsu'huan juesa 'ñan, una si'i cua cha' ti, lo' ñi si'i tsaña'an n'ni yu nu ycuan' loo cui'in ti, ²⁷ cui' ca nu nsu'huan juesa 'ñan lo' a ndaan ya' si'yana cunan' re cu'ni na canan

'ñan, ña'an tu' tsato'o quinun ca'an chon', nan' yu nu ycui' cha' tsu'hue 'in Ndiose lo'o xca tucui.

10

A sten yu'hui na cha' 'in jo'o

¹ 'Un jun ta'a na, a nchca cha' jlya ti' na si'yana nchgaa nten cula 'in na mda'an ne' se'en nducui ndla', lo' nchgaa ne' mdijin xi'yu ne' sca yaa' tujo'o, ² lo' nchgaa ne' lo'o Moisé mda'an ne' se'en nducui ndla' can', mdijin xi'yu ne' tujo'o can', ³ a cunta nchgaa ne' ycu ne' jaslya nu mdaa Ndiose 'in ne', ⁴ cui' cuaña'an nchgaa ne' yi'o ne' tyi'a nu mdaa Ndiose, cui' nu mdo'o loo quee nu mdaa ñi, lo' quee can' lca Cristo, ñi nu mda'an lo'o 'in ne'. ⁵ Una qui'an la ne' a nguinu tsu'hue tiquee Ndiose lo'o ne', can' cha' ngula yaa' ñi 'in ne' si'yana caja ne' se'en ngutyi can'. ⁶ Yato'o cha' re si'yana chu'hui cha' tiyaa 'in na, lo' a chcui ti' na cha' ngunan' ña'an m'ni ne' can'. ⁷ A nchca cha' cu'ni tnu um jo'o tsaña'an nguinu scua cha' 'in ne': —Yten tucua nten can' ycu ne', mdyisnan yi'o ne', lo' mdi'in jya ne'—. ⁸ Lo' ñi a ntsu'hui cha' sten yu'hui na lo'o scasca ne' cuna'an ña'an m'ni ne', lo' yato'o ngujui tsa cla nducua snan mii ne', ni' sca tsaan ti. ⁹ Ñi a quiya su'hua na lo'o cha' 'in Ñi X'nan na ña'an m'ni ne', yato'o ngujui ne' xa ycu cunaan 'in ne'. ¹⁰ Ñi a chcui' yuhue' um si'ya scasca cha', ña'an nu m'ni ne', lo' yato'o yjui angujle 'in ne'. ¹¹ Cha' re yato'o na si'yana qui'ya na cunta scasca cha', lo' ngua'an scua na si'yana su'hua tiyaa na 'in na, tsalca nu ti' ndi'in xa tsatii cha' nu nchca loo chendyu re. ¹² Can' cha' nu xque' ti' tla ndon

lo'o cha' nu ndiya qui'an ti', xñi cunta si'yana a tyu loo qui'ya. ¹³ Scasca cha' nu l ज्याan 'in um, a s'ni nchgaa tucui ndijin cha' can', una tla cha' 'in Ndiose, a taa ñi ya' tyijyin um sca cha' nu a ta loo um, cui' ca nu loo cha' can' sla ñi sca tucueen nu tyi'o um nde loo, si'yana tyijyin um cha' can'. ¹⁴ Can' cha' 'un jun ta'a na nu ndyu'hui cuiya' tin' 'in, a cu'ni tnu um lcuin jo'o. ¹⁵ Nchcuin' lo'o um si'yana lca um nten nu ndyi'ya cha' tiyaa, lo' cu'ni quii tsu'hue um cha' ta cui' ña'an nchcuin'. ¹⁶ Xa ndyaa na xu'hue 'in Ndiose si'ya vino nu cua' ncuan ñi, ¿ta si'i sca cha' ti 'in na si'ya tne Cristo? Ticui' cuaña'an xa nchcu na jaslya, ¿ta si'i sca cha' ti 'in na lo'o Cristo? ¹⁷ Siya' qui'an tucui lca na una tsatlyu nchcu na scati jaslya, can' cha' sca cha' ti 'in na nchgaa na. ¹⁸ Xñi um cunta 'in ne' Israel xa nchcu ne' cunan' 'ni nu ndiquin tucua ne' tloo Ndiose, ¿ta si'i sca cha' ti 'in ne' lo'o ñi xacan? ¹⁹ ¿Ña'an ta xacan'? ¿Ta si'ya cha' re ntsu'hui lyoo jo'o can' uta na nu cua' mducua loo na? ²⁰ Una cunen lo'o um si'yana ne' gentil xa ndujui ne' sca 'ni tloo jo'o 'in ne', 'in cui'in xa'an ngui'ni tnu ne', lo' si'i 'in Ndiose, can' cha' a cu'ni sca um cha' 'in um lo'o cui'in xa'an. ²¹ A ntsu'hui cha' co'o um vino tso' nu 'in Ñi X'nan na, lo' ticui' xaa tso' 'in cui'in xa'an, a tca cuan xu'hue um na nu nducua loo msa 'in Ñi X'nan na, lo' ticui' xaa na nu nducua loo msa 'in cui'in xa'an. ²² ¿Ta xtyi ti' na taa na cha' nsin' ti' 'in Ñi X'nan na? ¿Ta tla la cha' 'in nare' que 'in ñi?

Su'hua loo na 'in Ndiose si'ya nchgaa loo cha'

²³ Nchgaa cha' tca cu'nin, una si'i nchgaa na ndyi'o tñan cu'nin 'in na, nchgaa cha' tca cu'nin,

una a nchgaa na nda yaa' na 'in xca tucui. ²⁴ A chu'hui yuhue ti' na tsa 'in ti na, cui' ca nu chu'hui yuhue ti' na 'in xca tucui. ²⁵ Ña'an nchca ti' cunan' 'ni nu ndujui' ne' se'en nchca quiya', tca cu um nchgaa loo cunan' can', una a cuñicha' um la jui na, ta si'yana ngui'ni tucua ti' um, ²⁶—si'yana chendyu re lo'o nchgaa na nu ndi'in 'in na, na 'in Ñi X'nan na lca na—. ²⁷ Cha' nde'en nu a ndiya qui'an ti' 'in Ndiose cuni 'in um cu um lo'o, lo' cha' ndyi'o tiquee um tsa um, tca cu um nchgaa loo na nu tyi'in tyaa tloo um, una a cuñicha' um la jui na, ta si'yana ngui'ni tucua ti' um. ²⁸ Una cha' nde'en nu quitsa' 'in um si'yana cua' mducua na loo jo'o, a cu um 'in na, cui' si'ya cha' 'in nu mtsa' 'in um ta si'yana ntsu'hui nu ngui'ni tucua ti', —si'yana chendyu re lo'o nchgaa na nu ndi'in 'in na, na 'in Ñi X'nan na lca na—. ²⁹ Si'i cha' 'in um ca nchcui', cui' ca nu cha' 'in nu ngui'ni tucua ti' can'. ¿Ta ndyi'o tñan cu'nin sca cha' tloo xca tucui si'yana culo qui'ya can' 'ñan? ³⁰ Cha' nan' tsu'hue ntsu'hui tiqueen nchcun sca na lo' ndyaan xu'hue 'in Ndiose, ¿ta ndyi'o tñan caja nu chcui ndijin si'ya cha' can'? ³¹ Can' cha' xa cu um lo' co'o um, uta cu'ni um scasca loo cha', su'hua loo um 'in Ndiose si'ya cha' can'. ³² A nchca cha' chcui ndijin um tloo ne' judio, uta ne' gentil, lo' ñi tloo jun ta'a na. ³³ Cui' cuaña'an nan' ntsu'hui yuhue tin' 'in nchgaa la tucui lo'o nchgaa loo cha', lo' si'i tsa 'ñan tin' ntsu'hui yuhue tin', cui' ca nu nchca tin' si'yana quinu tsu'hue nchgaa tucui, ña'an ca si'yana tca tyi'o laa qui'an nten.

11

1 Cu'ni cha'an um 'ñan tsaña'an nan' ngui'nin cha'an 'in Cristo.

Cha' 'in te' nu nxcua que jun cuna'an

2 Tsu'hue ntsu'hui tiqeen tsaña'an nguiaa cha' 'in um, 'un jun ta'a na, si'yana ndiya yu'hui ti' um 'ñan, lo' nguia ncha'an um nchgaa cha' nu cua' mxnun 'in um. 3 Una nchca tin' ca jlyo ti' um si'yana Cristo lca ñi que 'in nchgaa yu qui'yu, lo' yu qui'yu lca yu que 'in nten 'in yu, lo' Ndiose lca ñi que 'in Cristo. 4 A ntsu'hui cha' xcua te' que yu qui'yu lja nchcui' lyi'o yu 'in Ndiose uta ndlo'o yu cha' 'in ñi, si'yana sca cha' jyi'o ndaa yu 'in nu lca que 'in yu. 5 Una jun cuna'an, cha' a xcua te' que jun xa nchcui' lyi'o jun 'in Ndiose uta ndlo'o jun cha' 'in ñi, cha' jyi'o ndaa jun 'in nu lca que 'in jun, lo' su'hua ña'an ndi'in cha' 'in jun cha' cua na ngulya que jun siya' ti. 6 Cha' a nchca ti' jun xcua te' que jun, tsu'hue lati xi'yu quichan' que jun, lo' cha' jyi'o ti' jun xi'yu quichan' que jun uta quilya na 'in jun, tsu'hue lati xcua te' que jun. 7 Si'yana yu qui'yu a ntsu'hui cha' xcua te' que yu, si'yana Ndiose mtñan 'in yu chcui ña'an ñi, lo' mdaa ñi sca cha' cuiya' 'in yu, una jun cuna'an ndi'in can' cunta 'in nten 'in. 8 Si'yana yu qui'yu a mdo'o yu tso' 'in ne' cuna'an, cui' ca nu ne' cuna'an mdo'o ne' tso' 'in yu qui'yu, 9 ticui' cuaña'an a mtñan Ndiose 'in yu qui'yu si'ya cha' 'in ne' cuna'an, cui' ca nu si'ya yu qui'yu mtñan ñi 'in ne'. 10 Can' cha' xcua te' que jun cuna'an, lo' cuaña'an ca chcan' loo si'yana ntsu'hui nu lca que 'in jun, a cunta si'ya cha' 'in angujle. 11 Una cunta 'in Ñi X'nan na, a tca tyi'in yu

qui'yu cha' a lo'o ne' cuna'an, cuaña'an ne' cuna'an, a tca tyi'in ne' cha' a lo'o yu qui'yu, ¹² si'yana tsaña'an nu mtñan Ndiose 'in ne' cuna'an si'ya yu qui'yu, cuaña'an nchca cune' sca yu qui'yu si'ya ne' cuna'an. Nchгаа cha' re lɣyaan na tso' 'in Ndiose. ¹³ Cu'ni cunta um cha' re: ¿Ta ntsu'hui suun 'in jun cuna'an chcu' lyi'o jun 'in Ndiose cha' a xcua te' que jun? ¹⁴ Tsaña'an ndi'in cha' 'in na, ¿ta a jlyo ti' na si'yana cha' jyi'o lca na 'in yu qui'yu cha' tucuin quichan' que yu? ¹⁵ Una si'i cuaña'an lo'o jun cuna'an, sca cha' nducui ti' lca na 'in jun cha' tucuin quichan' que jun, tsaña'an nducun sca te' que jun cuna'an cuaña'an nguiaa cha' 'in jun lo'o quichan' que jun. ¹⁶ Una cha' ntsu'hui nu nchca ti' chcu' tyijyin si'ya cha' re, ca cuiya' ti' can' si'yana sca cha' ti' 'in hua lo'o cha' nu cua' ntsu'hui 'in jun, scasca se'en ndiyó' ti'in jun lo'o cunta 'in Ndiose.

A se'en ña'an n'ni jun xa n'ni jun siin

¹⁷ Una cha' nu chcuin' lo'o um cua' ñii a tca cunen si'yana ndyi'ya ndi'in um, si'yana loo nu nga'an cha' tyi'in tsu'hue um, nde ndi'in suun um. ¹⁸ Xa ndiyo' ti'in um, culo nducua la cha' nu nen 'ñan si'yana tyun ta lca um, lo' tsacua se'en ndiya qui'an tin' cha' re. ¹⁹ Una cha' cua' lca si'yana tyisnan cha' cusuun lja um, lo' ca chcan' loo ti' ña'an nu ñi ndi'in cha' 'in. ²⁰ Loo nu nga'an cha' cu'ni um siin si'yana quia yu'hui ti' um 'in Ñi X'nan na, si'i ña'an n'ni um, ²¹ xa cua' tyisnan cu siin um, cunda scaa um nxitucua loo um cha' 'in um lo'o na nu lyi'ya um, ntsu'hui nu a sca na ngui'ni ca'an 'in, lo' ntsu'hui nu hasta lo'o nchca cu'hui. ²² ¿Ta na a nducua na'an 'in um se'en ntsu'hui cha' cu um?

¿Ñi cha' nxcuan tloo um 'in jun nu ndiya qui'an ti' 'in Ndiose lo' mdaa um cha' jyi'o 'in jun nu ti'i ña'an chendyu 'in? ¿Ña'an ta cunen si'ya cha' re? ¿Ta tsu'hue ña'an ndi'in y'ni um cua? A tca cunen si'yana tsu'hue na.

Mxnu Ñi X'nan na cha' nu cu'ni na siin

²³ Nde cha' nu mxnu Ñi X'nan na 'ñan, cui' ña'an cha' nu cua' ngulo'on 'in um: Tla nu ntsu'hui cha' quinu Ñi X'nan na Jesús, nducua ycu siin jun, lo' msñi ñi sca jaslya, ²⁴ mdyaa ñi xu'hue 'in Ndiose, msu'hue ñi 'in na, lo' juin ñi: Xñi um lo' ca xu'hue um 'in na, si'yana nde nu lca cunan' nan', nu si'ya um mdyaan 'ñan, cu'ni um cha' re lo' quia yu'hui ti' um 'ñan. ²⁵ Cui' cuaña'an xa mdyi ycu siin ñi, msñi ñi vaso se'en ntsu'hui vino, lo' juin ñi: Nde sca cha' nu cui ti lo' si'ya tnen cu'ni chu'hue um cha' 'in um lo'o Ndiose. Cu'ni um cha' re lo' quia yu'hui ti' um 'ñan nchgaa ya' co'o um 'in na. ²⁶ Can' cha' nchgaa ya' cu um jaslya re lo' co'o um vino re, ndaa um suun si'yana ngujui Ñi X'nan na, lo' cuaña'an tsa quiñan um lo'o cha' re tsaya' quiaan ñi xiya'.

Xñi na cunta 'in na xa n'ni na siin

²⁷ Ña'an tucui ti nu cu jaslya lo' co'o vino re, si'ya cha' 'in Ñi X'nan na, lo' cha' a ñi ndi'in cha' 'in, nducui can' qui'ya si'yana a msu'hua loo cha' 'in cunan' Ñi X'nan na lo'o tne ñi. ²⁸ Can' cha' cunda scaa um ntsu'hui cha' cu'ni quii um chendyu 'in um, xacan' tca cuan xu'hue um jaslya lo'o vino re. ²⁹ Si'yana nu nchcu jaslya lo' ndyi'yo vino, cha' a nsu'hua loo can' cha' 'in Ñi X'nan na, ticuii' nso' tucua qui'ya chon'. ³⁰ Can' cha' qui'an 'a nu ti'i

ntsu'hui lja um, a cunta ntsu'hui nu nguia ngui'ni na'an ti', lo' ntsu'hui nu cua' ngujui. ³¹ Cha' naa cu'ni quii na chendyu 'in na, a ntsu'hui cha' ca xñan bsya 'in na, ³² una cha' Ñi X'nan na cu'ni cuiya' ñi cha' 'in na, xitijin ñi 'in na nu ti'i, una si'i nu caan yuhue' chon' na tsatlyu lo'o nten chendyu. ³³ Can' cha' 'un jun ta'a na, xa quio' ti'in um lo' cu'ni um siin, 'ni cha' quita ta'a um. ³⁴ Lo' cha' ntsu'hui nu nguie' ti', tca cu can' la na'an 'in, lo' si'i nu so' tucua qui'ya chon'. Nchgaa la ña'an cha' nu ti' lyijyi chcuin' lo'o um, cua lyohui na 'in na xa tsa'an se'en ndi'in um.

12

Cha' 'in scasca cha' cuiya' mdaa Ndiose

¹ 'Un jun ta'a na, nchca tin' si'yana qui'ya um cunta tsaña'an ndi'in cha' 'in scasca cha' cuiya' nu ndaa Ndiose 'in na. ² Cua' jlyo ti' um xa ti' lyijyi tsa qui'an ti' um, cuti 'a ncuja'an um 'in lcuin jo'o nu a ne 'in. ³ Can' cha' ca cuiya' ti' um si'yana ñi sca nu nchcui' lo'o cha' cuiya' 'in Espíritu 'in Ndiose, a tca chcuí' ca'an can' 'in Jesús, cui' cuaña'an a tucui nu tca culo'o naan 'in Jesús si'yana lca Ñi X'nan can', cha' si'i lo'o cha' cuiya' 'in Espíritu nu Luhui 'in Ndiose. ⁴ Scasca loo cha' cuiya' ndaa Ndiose 'in na, una scati Espíritu ndaa 'in na. ⁵ A cunta scasca loo tñan tca ta yaa' ta'a na, una cui' Ñi X'nan na nducua tloo na. ⁶ Ticui' cuaña'an scasca ña'an nu ngui'ni na, una scati Ndiose ngui'ni ñi nchgaa cha' can' tsatlyu. ⁷ Cunda scaa na nchca chcan' loo cha' cuiya' 'in Espíritu nu cua' jui 'in na, se'en nu cu'ni tsu'hue 'in xca tucui. ⁸ Ntsu'hui nu ndaa Espíritu

cha' cuiya' 'in si'yana tca hcui' lo'o cha' tiyaa, lo' ntsu'hui nu ndyijyi cha' cuiya' 'in si'yana tca qui'ya la cunta ña'an nu ntsu'hui cha' culo'o, una scati Espíritu ngui'ni cha' can'. ⁹ Xca nu ndyijyi cha' cuiya' 'in si'yana tca tsa qui'an ti' cha' nu tucui, una scati Espíritu ngui'ni cha' can'. Cui' cuaña'an ndaa ñi cha' cuiya' 'in xca can' si'yana tca cu'ni chca 'in nu ti'i, una ticui' scati Espíritu ngui'ni cha' can'. ¹⁰ Ntsu'hui xca nu nchca n'ni cha' nu tnu, a cunta ntsu'hui nu nchcui' cha' 'in Ndiose, ntsu'hui nu ndyi'ya cunta cha' nde'en nu nda'an lo'o cha' cuiñi, ntsu'hui nu nchcui' lenguas, a cunta ntsu'hui xca nu ndlyo scua la cha' can'. ¹¹ Una ticui' scati Espíritu ngui'ni nchgaa cha' re, cunda scaa na ngui'ni ca'an cha' re 'in na cua' ña'aan ndyi'o tiquee ñi. ¹² Tsaña'an ndi'in cha' 'in cunan' na, qui'an 'a cula na ntsu'hui, una sca cha' ti 'in na, lo' siya' qui'an la na, una scati tucui lca na, cui' cuaña'an ndi'in cha' 'in na lo'o Cristo. ¹³ Si'ya scati Espíritu 'in Ndiose nchgaa na mducua tya na lo' m'ni sca ñi 'in na, ne' judio uta ne' griego, lo' ta nguso nu msi'i ne' 'in uta nu ngui'ni tñan cha' 'in ti, nchgaa na m'ni ñi cha' mtsa'an yu'hui scati Espíritu 'in na. ¹⁴ A cunta, cunan' na si'i scati cula na ntsu'hui, cui' ca nu qui'an na. ¹⁵ Cha' ljuin quiya' na: Si'yana a lcan yaa', a tucui lcan, ¿ta can' cha' a ntsu'hui lyoo na? ¹⁶ Cha' ljuin nscan na: Si'yana a lcan quiloo, a tucui lcan. ¿Ta can' cha' a ntsu'hui lyoo na? ¹⁷ Cha' ña'aan cunan' na lca na chacui' quiloo na, ¿la ta nducua nscan na xacan'? Cha' ña'aan cunan' na lca na nscan na, ¿la ta nducua siyen' na xacan'? ¹⁸ Una cunda scaa se'en 'in cunan' na, cua' lca se'en mdi'in tyaa Ndiose 'in na tsaña'an nu ncu

ti' ñi. ¹⁹ Cha' scaña'an ti nchgaa se'en 'in na, ¿ta chcui cunan' na xacan'? ²⁰ Una siya' qui'an la cula na ntsu'hui, una scati tucui lca na. ²¹ Can' cha' a ndyijyi ña'an chcui' quiloo na lo'o yaa' na: A 'ni cha' 'ñan lo'o. Lo' ñi a tca ljuin que na 'in quiya' na: A sca cha' 'ni 'ñan lo'o. ²² Ntsu'hui se'en 'in cunan' na nxque' ti' na a ndon loo na, una can' nu lyee la 'ni cha' 'in. ²³ Nde'en se'en 'in cunan' na, a nguia ti' na lo'o na, una can' nu tsu'hue lati nxico' na 'in, cui' cuaña'an lo'o sca se'en nu a nsu'hua loo na, can' nu ta'a lati 'in na. ²⁴ Se'en nu tsu'hue la ña'an 'in cunan' na, a sca na ndiya lyijyi 'in na, una Ndiose mdi'in tyaa ñi cha' si'yana nde lyee la su'hua loo na 'in sca se'en nu ndiya lyijyi cha' 'in can', ²⁵ ña'an ca si'yana a cula ya' ta'a na, cui' ca nu scasca na ta yaa' ta'a na. ²⁶ Cha' cuaña'an ntsu'hui se'en ti'i 'in na, ti' ña'aan na ndii ti' na ti'i, ticui' cuaña'an cha' ntsu'hui yuhue ti' na sca se'en 'in cunan' na, ña'aan na tsu'hue lca 'in na xacan'. ²⁷ Can' cha' tsatlyu lca um cunan' Cristo, lo' cunda scaa um lyi'ya loo um 'in cunan' can'. ²⁸ Lja jun ta'a na ngulo ton Ndiose 'in jun cunda scaa jun, culo nducua la ngua'an tñan ñi 'in nu tucua suun tñan 'in ñi, xacan' ngulo ton ñi 'in nu chcui' cha' tsu'hue 'in ñi, lo' nu cua' nchca snan, can' nu culo'o 'in jun, xacan' lo'o nu n'ni cha' nu tnu, lo'o nu n'ni chca 'in nu ti'i, lo'o nu nda yaa' lo'o scasca tñan, lo'o nu lyi'ya cunta tñan 'in jun, a cunta lo'o nu nchcui' lenguas. ²⁹ ¿Ta nchgaa can' ngua'an tñan Ndiose 'in si'yana tucua suun tñan 'in ñi? ¿Ta nchgaa can' ndyi'an ycui' cha' tsu'hue 'in ñi? ¿Ta nchgaa can' ndlo'o 'in jun? ¿Uta nchgaa can' n'ni cha' nu tnu? ³⁰ ¿Ta nchgaa can' n'ni chca 'in nu ti'i? ¿Ta nchgaa can' nchcui'

lenguas? ¿Ta nchgaa can' nchca 'in ndlyo scua la cha'? ³¹ Can' cha' su'hua loo um cha' cuiya' nu cua' jui 'in um, una nde lyee lati lo'o scasca cha' nu ndon loo la can', una cua' ñii quitsan' 'in um xca cha' nu tsu'hue lati.

13

Ndon loo nu chu'hui cha' tsu'hue 'in na

¹ Cha' cua na tca chcuin' nchgaa loo cha' nu nchcui' nten chendyu uta cha' nu nchcui' angujle, lo' cha' a ntsu'hui cha' tsu'hue 'ñan, nguiaa cha' 'ñan tsaña'an nchca ti' sca chcuan nu la xnan ne ti uta ña'an ne sca chcuan xa ndiya ca'an ta'a na. ² Cha' tca chcuin' cha' tsu'hue 'in Ndiose, uta qui'yan cunta nchgaa loo cha' nu ntsu'hui cutsi' 'in ñi, lo' cha' mtsa'an yu'huin lo'o cha' tiyaa, uta lyee ndiya qui'an tin' nu hasta sca qui'ya lo' tca xitsa'an tucuan, una cha' a ntsu'hui cha' tsu'hue 'ñan, a tucui lcan. ³ Uta cha' cutsan nchgaa cha' cuilyiya' nu ndi'in 'ñan lo' xicun 'in nu ti'i, hasta tyaan 'ñan nu tiquin ne', una cha' a ntsu'hui cha' tsu'hue 'ñan, a sca cunta ntsu'hui. ⁴ Cha' ntsu'hui cha' tsu'hue 'in na ntsu'hui cha' tlyu ti' 'in na, cuti nguiaa cha' 'in na, a ntsu'hui cha' jñan ti', ñi cha' siye' lo' a ntsu'hui 'in na, lo' a nscuen cuaan na 'in na ticuii' na, ⁵ si'i la xnan n'ni na scaa cha' uta tsa 'in ti na ntsu'hui yuhue ti' na, ñi a nchcuen tique' na uta nxu'hua se'en na cha' nsin' ti', ⁶ si'i na nde tsu'hue ntsu'hui tiquee na xa nchca sca cha' ngunan', cui' ca nu tsu'hue ntsu'hui tiquee na lo'o cha' nu ñi. ⁷ Nda loo na ndyijyin na nchgaa nu ti'i, lo' ndiya qui'an ti' na lo'o nu chcu lca tiquee na, nducua tloo na quinu tsu'hue nchgaa loo cha', cui' cuaña'an nda loo na lo'o nchgaa cha' ndijin na. ⁸ Cha' tsu'hue

can' a ntsu'hui cha' tsatii na, una cha' nu nxiycui' Ndiose 'in nten lo'o cha' nu nchcui' ne' lenguas, cui' cuaña'an lo'o cha' tiyaa nu nchca loo chendyu re tsatii tuhue cha' 'in na. ⁹ Si'yana nducua se'en ti ndyi'ya na cunta, cui' cuaña'an xa nchcui' na cha' 'in Ndiose, ¹⁰ una tiyaa tsaan ca chcui cha' 'in na, lo' a la 'a quine cueen cha' nu ndiya lyijyi can'. ¹¹ Xa ncuan sca yu suhue ti, ycuin' ña'an nchcui' yu suhue ti, nguñan tin' ña'an ñan ti' yu suhue ti, lo' cha' tiyaa 'ñan ña'an cha' tiyaa 'in yu suhue ti, una xa cua' culan mxnun nchgaa cha' nu n'ni yu suhue ti. ¹² Cua' ñii na'an na tsaña'an sca cunan nu jo'o ti xaa 'in, una tiyaa xaa ña'an tloo ta'a ca na. Siya' cua' ñii nducua se'en ti ndyi'yan cunta, una tiyaa xaa chu'hui lyoon nchgaa cha' tsaña'an nu cua' yu'hui lyoo Ndiose 'ñan. ¹³ Nde cha' nu nguinu scua cua' ñii: Tsa qui'an ti' na 'in ñi, tucua tloo na 'in ñi, lo' chu'hui cha' tsu'hue 'in na. Snan loo cha' ca lca na, una cha' nu ndon loo lati, si'yana chu'hui cha' tsu'hue 'in na scasca na.

14

Cha' nu nchcui' ne' lenguas

¹ Chu'hui cha' tsu'hue 'in um scasca um, lo' su'hua loo um scasca cha' cuiya' nu cua' jui' 'in um, una nu lyee lati nga'an cha' chcui' um cha' tsu'hue 'in Ndiose. ² Si'yana nu nchcui' lenguas, si'i lo'o nten ta'a nchcui' can', cui' ca nu nchcui' can' lo'o Ndiose, si'yana a tucui nu ndyi'ya cunta cha' can', siya' lo'o cha' cuiya' 'in Espíritu nchcui' can' cha' nu ntsu'hui cutsi' 'in ñi. ³ Una nu nchcui' cha' 'in Ndiose, lo'o nten ta'a nchcui' can' se'en nu culo ne', caja juesa 'in ne', lo' caja cha' tnu tiquee 'in

ne'. ⁴ Una nu nchcui' xca loo lengua, tsa 'in ti can' nda yaa' na, una nu nchcui' cha' 'in Ndiose, tsatlyu nda yaa' cha' can' 'in nchgaa jun ta'a na. ⁵ Cunta cha' nu 'ñan, tsu'hue cha' cua na nchgaa um chcui' um lenguas, una nu lyee lati chcui' um cha' 'in Ndiose, si'yana ndon loo la cha' can' que 'in nu nchcui' lenguas, una cha' caja nu culyo scua la 'in na xacan' nchgaa jun culo jun. ⁶ Can' cha' 'un jun ta'a na, cha' nan' tsa'an se'en ndi'in um lo' chcuin' lenguas, ¿ñi cunta ntsu'hui 'in um? Una xcaña'an cha' chcuin' lo'o um cha' nu ndaa Ndiose 'ñan, uta culyo scua lan cha' tiyaa 'in ñi, lo' ta chcuin' cha' 'in Ndiose tloo um, uta culo'on 'in um ña'an nu nguiaa cha' 'in ñi. ⁷ Xñi na cunta tsaña'an ndi'in cha' 'in cuhiii xa ne na, ña'an nchca ti' cuhiii quii uta sne tnu, lo' cha' a quine na ña'an nu ntsu'hui cha', ¿ña'an ta ca jlyo ti' na ñi jyiin nguila cuhiii can'? ⁸ Ticui' cuaña'an lo'o yu sindatu xa nxicune yu cuhiii 'in yu, cha' a taa yu tyi'i na ña'an nu ntsu'hui cha', ¿ti nu tca tyon tiyaa lo' tsa cusuun? ⁹ Cuaña'an 'un lo'o tu'hua um cha' a chcui' la um sca cha', ¿ti nu tca qui'ya cha' tiyaa cha' nu chcui' um? Cu'ni um cunta si'yana loo cui'in ti nchcui' um. ¹⁰ Qui'an 'a loo cha' nu nchcui' nten loo chendyu re, lo' cunda scaa na ntsu'hui nu ndyi'ya cunta 'in na. ¹¹ Una cha' a ndyi'yan cunta cha' nu nchcui' xca tucui, cu'ni can' cunta si'yana lcan sca nu mdo'o tijyo', lo' nan' cu'nin cunta si'yana lca can' xca ta nten. ¹² Cui' cuaña'an 'un cha' lyee lca tiquee um lo'o scasca cha' cuiya' nu ndaa Espiritu 'in um, una taa um ya' cha'an yu'hui um lo'o sca cha' nu tca ta yaa' 'in nchgaa jun ta'a na. ¹³ Can' cha' nu nchcui' xca loo lengua lja um, jñan can' 'in Ndiose

si'yana tca tyi'o scua la cha' nu nchcui'. ¹⁴ Si'yana cha' chcuin' lyi'on 'in Ndiose lo'o xca loo cha' nu si'i cha' nchcui', tsa cusya ti 'ñan nchcui' na, una si'i lo'o cha' tiyaa 'ñan. ¹⁵ ¿Ña'an ta cu'nin xacan'? Chcuin' lyi'on 'in Ndiose lo'o cusya 'ñan tsatlyu lo'o cha' tiyaa 'ñan. Cula lo'on 'in Ndiose lo'o cusya 'ñan, una cui' cuaña'an lo'o cha' tiyaa 'ñan. ¹⁶ Si'yana cha' 'un cu'ni tnu um 'in Ndiose lo'o cusya ti 'in um, lo' nu ndon nscan cha' nu nchcui' um, ¿ña'an ta tca tyaa can' xu'hue 'in Ndiose tsatlyu lo'o um, cha' a ndyi'ya can' cunta cha' nu nchcui' um? ¹⁷ Cha' ñi si'yana 'un tsu'hue 'a ndyaa um xu'hue 'in Ndiose, una a nda yaa' cha' can' 'in xca tucui. ¹⁸ Nan' ndyaan xu'hue 'in Ndiose si'yana lyee la nchcuin' lenguas que 'in nchgaa um, ¹⁹ una xa ndiyo' ti'in na lo'o ta'a na, tsu'hue lati cha' chcuin' siya' ca'yu ti cha' nu ndyi'yan cunta, ña'an ca si'yana tca culo'on 'in nchgaa la tucui, lo' si'i nu chcuin' tsa tii mii cha' nu a tucui ndyi'ya cunta. ²⁰ Can' cha' 'un jun ta'a na, a quiñan ti' um tsaña'an ñan ti' nu suhue ti, cui' ca nu cu'ni um tsaña'an n'ni nu suhue ti nu a sca cha' ngunan' ntsu'hui tiquee, una lo'o sca cha' tiyaa nu chcui. ²¹ Si'yana ndeña'an nchcui' lee 'in Ndiose: —Chcuin' lo'o nten re lo'o cha' nu nchcui' xca ta nten, siya' cuaña'an a cu'ni cunta ne' cha' nu chcuin'—, juin Ñi X'nan na. ²² Can' cha' nu nchcui' lenguas, a lca na sca cuiya' 'in nu ndiya qui'an ti', cui' ca nu nsu'hua tiyaa na 'in nten nu nxcuan floo 'in Ndiose. Una nu nchcui' cha' 'in Ndiose floo jun ta'a na, can' cha' nu ngui'ni ca'an 'in nu ndiya qui'an ti', lo' si'i 'in nten nu a ndiya qui'an ti'. ²³ Cha' tsatlyu quio' ti'in jun ta'a na, lo' nchgaa jun tyisnan chcui' jun lenguas, lo' cha' sten

sca jun nu cui ti uta nten nu a ndiya qui'an ti', ¿ta a xque' ti' can' si'yana ndiyo' um? ²⁴ Una cha' cunda scaa um chcui' um cha' 'in Ndiose, lo' cha' sten sca nten nu a ndiya qui'an ti' uta sca nu cui ti, a s'ni su'hua can' cha' tiquee si'ya cha' nu quine 'in, lo' qui'ya can' cha' tiyaa si'yana ntsu'hui cha' tyaa cunta si'ya chendyu 'in, ²⁵ tyi'o scua la cha' nu ntsu'hui cutsi' ni' cusya 'in, xacan' tyi'ya xtyin' tloo Ndiose lo' cu'ni tnu 'in ñi, lo' tyisnan chcui' si'yana cha' ñi ca ndi'in Ndiose lo'o um. ²⁶ ¿Ña'an ta ndi'in cha' xacan', 'un jun ta'a na? Si'yana xa ndiyo' ti'in um ntsu'hui nu lyi'ya sca salmo, ntsu'hui nu ndlo'o 'in jun, xca nu nchcui' lenguas, uta ntsu'hui nu nchcui' cha' nu ndaa Ndiose 'in, a cunta ntsu'hui nu ndlyo scua la cha' can'. Nchgaa cha' nu cu'ni um, cunan um ña'an nu culo jun si'ya cha' can'. ²⁷ Cha' ntsu'hui nu nchca ti' chcui' xca loo lengua, tca chcui' tucua ti uta snan ti jun, una si'i tsatlyu chcui' jun, lo' xca nu culyo scua la cha' can'. ²⁸ Una cha' a ntsu'hui nu tca culyo scua la cha' can', tsu'hue lati chcua seen tu'hua can' se'en ndiyo' ti'in jun, lo' chcui' lyi'o can' 'in Ndiose lo'o cunta nu 'in ti. ²⁹ Ticui' cuaña'an jun nu chcui' cha' 'in Ndiose tloo jun ta'a na, tucua ti uta snan ti jun ntsu'hui cha' chcui' jun, lo' nchgaa la ña'an jun xñi jun cunta cha' ta cui' ña'an nchcui' can'. ³⁰ Cha' Ndiose taa ñi cha' nu chcui' xca nu ntsu'hui lja um, tca cula' ti' nu mdyisnan ycui' culoo la can', ³¹ lo' cuaña'an tca chcui' um cha' 'in Ndiose cunda scaa um, ña'an ca si'yana tca cu'ni cha'an um nchgaa um lo' tsatlyu caja cha' tnu tiquee 'in um. ³² Lo' tsalca nu nchcui' cha' 'in Ndiose, cunda scaa can' ntsu'hui cha' xñi cunta 'in lo'o cha' can', ³³ si'yana

Ndiose a lca ñi Ndiose nu n'ni tinto 'in nten, cui' ca nu n'ni ñi cha' si'yana tsatlyu tyi'in tsu'hue na. A cunta tsaña'an nguiaa cha' 'in jun ta'a na scasca se'en ndiyo' ti'in jun, ³⁴ jun cuna'an ntsu'hui cha' chcuca seen jun, si'yana a ntsu'hui cha' cuiya' 'in jun chcu' jun se'en ndiyo' ti'in um, cui' ca nu cu'ni suun jun 'in jun tsaña'an nchcu' quityi 'in Ndiose. ³⁵ Cha' nde'en la cha' nchca ti' jun cuñicha' jun, la na'an cuñicha' jun 'in nten 'in jun, si'yana a ntsu'hui cha' chcu' sca jun cuna'an lja se'en ndiyo' ti'in jun ta'a na. ³⁶ ¿Ta xque' ti' um si'yana se'en ndi'in um mducua suun cha' 'in Ndiose, uta na tsa se'en ndi'in ti' um mdiyaa cha' can'? ³⁷ Cha' ntsu'hui nu ñan ti' si'yana nchca 'in chcu' cha' 'in Ndiose tloo jun, uta lyee ndiya qui'an ti', cu'ni can' cunta cha' nu ngua'an re si'yana lca na cha' nu ndlo Ñi X'nan na tñan. ³⁸ Cha' ntsu'hui nu a cu'ni cunta cha' re, ticui' cuaña'an a cu'ni um cunta 'in can'. ³⁹ Can' cha' 'un jun ta'a na, cunan um ña'an nu chcu' um cha' 'in Ndiose, lo' a chcu' ndijin um cha' ntsu'hui nu nchcu' lenguas, ⁴⁰ una lo'o suun ña'an, a cunta lo'o cha' tiyaa cu'ni um nchgaa cha'. Ña'an ntsu'hui cha' tyiqui'o ne' ngujui.

15

¹ A cunta 'un jun ta'a na, nchca tin' xu'huan ti' um tsaña'an nguiaa cha' tsu'hue 'in Cristo nu ycuin' lo'o um, cui' cha' nu ncuan xu'hue um, lo' tla ndon um lo'o cha' re hasta cua' ñii. ² Si'ya cha' re ntsu'hui cha' tyi'o laa um, cha' su'hua loo um cha' nu cua' ycuin', lo' cha' si'i, cua cha' ti ya qui'an ti' um xacan'. ³ Si'yana cua' mtsan' 'in um cha' nu ndon loo lati, cha' nu cua' m'ni cha'an, si'yana

Cristo ngujui ñi si'ya qui'ya 'in na, tsaña'an nchcui' quityi 'in Ndiose, ⁴ ya tsi' ne' 'in ñi lo' mdyiqui'o ñi nu cua' ca snan tsaan, tsaña'an nchcui' quityi 'in Ndiose, ⁵ lo' ngulo'o tloo ñi 'in yu Tyo, chon' nde'en can' ngulo'o tloo ñi 'in ta'a tichcua yu nu ta'a mda'an ñi. ⁶ Chon' nde'en la tsatlyu ngulo'o tloo ñi 'in jun ta'a na, ndyijyi ca'yu ciento jun, ntsu'hui nu cua' ngujui, una qui'an la nu ti' lo'o. ⁷ Xacan' ngulo'o tloo ñi 'in yu Jacobo, chon' nde'en la can' ngulo'o tloo ñi 'in nchgaa yu ta'a mda'an ca ñi, ⁸ una la xiya' ti can' ngulo'o tloo ñi 'ñan, tsaña'an nchca ti' sca cuhui' nu a ntsu'hui cha' tiyaan chendyu. ⁹ Si'yana jo'o la ndi'in cha' 'ñan que 'in nchgaa la ña'an ta'a mda'an ñi, lo' ñi a ntsu'hui suun caja nu culo'o naan 'ñan lcan nu mdo'o hui ca 'in Ndiose, si'yana mxitijin nu ti'i 'in jun nu cua' ya qui'an ti' 'in ñi. ¹⁰ Una si'ya cha' tsu'hue 'in Ndiose lcan tsaña'an nu lcan cua' ñii, lo' si'i cua' cha' ti mdaa ñi cha' tsu'hue can' 'ñan, cui' ca nu nde qui'an la tñan nu cua' m'nin que 'in nchgaa la ña'an jun can', una si'i lo'o juesa 'ñan, cui' ca nu si'ya cha' tsu'hue 'in Ndiose nu nda yaa' 'ñan. ¹¹ A 'ni cha' siya' nan' uta jun can', una sca loo ti cha' nda'an ycui' hua, cui' cha' nu ya qui'an ti' um. ¹² Cha' nda'an ycui' hua si'yana mdyiqui'o Cristo, ¿ña'an ta nchcui' um scasca um si'yana a ntsu'hui cha' tyiqui'o ne' ngujui? ¹³ Lo' cha' a ntsu'hui cha' tyiqui'o ne' ngujui, a mdyiqui'o Cristo xacan'. ¹⁴ Cha' Cristo a mdyiqui'o ñi, a sca cunta ntsu'hui cha' nu nda'an ycui' hua, cui' cuaña'an cua' cha' ti ya qui'an ti' um. ¹⁵ Ndiyato'o lo'o huare' lca hua nu cuiñi tsaña'an ndaa hua suun si'yana Ndiose m'ni ñi cha' mdyiqui'o Cristo.

Lo' cha' ñi a mdyiqui'o ñi cha' na a ntsu'hui cha' tyiqui'o ne' ngujui. ¹⁶ Si'yana cha' a ndyiqui'o ne' ngujui, a mdyiqui'o Cristo xacan', ¹⁷ lo' cha' Cristo a mdyiqui'o ñi, cua cha' ti ndiya qui'an ti' um, lo' cui' ña'an ti nducui um qui'ya. ¹⁸ Cui' cuaña'an nchgaa nu cua' ngujui nu ya qui'an ti' 'in Cristo, cua' ngunan' cha' 'in can'. ¹⁹ Cha' nducua tloo na 'in Cristo tsalja ndi'in ti na loo chendyu re, ti'i lati xu'hue na que 'in nchgaa la tucui. ²⁰ Una Cristo cua' mdyiqui'o ñi, lo' lca ñi nu culoo mdyiqui'o lja ne' ngujui. ²¹ Si'ya scati yu qui'yu yten cha' ndyija loo chendyu re, cui' cuaña'an si'ya scati yu qui'yu ndyiqui'o ne' ngujui. ²² Si'ya Adán nchgaa tucui ntsu'hui cha' caja, cui' cuaña'an si'ya Cristo, nchgaa tucui chcuan chendyu 'in. ²³ Una cua' lca ña'an ntsu'hui cha' tyiqui'o na: Culo nducua la mdyiqui'o Cristo, lo' xa quiaan ñi xiya' qui'ni ca'an 'in nu ya qui'an ti' 'in ñi. ²⁴ Xacan' tsatii cha' nu nchca loo chendyu re, tyaa ñi cunta tñan nu yu'hui yaa' ñi 'in Stina Ndiose, xa cua' ngujlyo ñi 'in nchgaa nu ndlo tñan, lo'o nu ntsu'hui cha' cuiya' yaa', a cunta lo'o nu tla la cha' 'in. ²⁵ Cha' cua' lca si'yana culo ñi tñan la cua' m'ni ñi canan 'in nchgaa ta'a cusuun ñi. ²⁶ A cunta cujlyo ñi 'in xca ti ta'a cusuun na nu lca cha' ndyija. ²⁷ Si'yana —Ndiose cua' mxnu ñi nchgaa loo cha' nde tuquiya' Sñe' ñi—. Lo' xa nchcui' na si'yana nchgaa loo cha' cua' ntsu'hui yaa' can', una a lo'o Ndiose, ñi nu mxnu nchgaa loo cha', ntsu'hui yaa' can'. ²⁸ Xa cua' nguinu nchgaa loo cha' yaa' Sñe' Ndiose, xacan' tyaa ñi 'in ñi ycui' ca ñi yaa' Ndiose, ñi nu cua' mxnu nchgaa loo cha' yaa' can', ña'an ca si'yana scati Ndiose culo ñi tñan

'in nchgaa tucui. ²⁹ Cha' si'i, ¿ña'an ta tsato'o 'in nu nhcua tya lo'o cunta 'in ne' cua' ngujui, cha' na a ntsu'hui cha' tyiqui'o can'? ¿Ta si'i cua cha' ti nhcua tya ne' lo'o cunta 'in can'? ³⁰ Huare', ¿ta si'yana chen hcui 'in hua nchgaa xaa, can' cha' a hcui' 'a hua si'yana tyiqui'o ne' ngujui? ³¹ 'Un jun ta'a na, nchgaa tsaan cua' m'nin tiqueen lo'o cha' ndyija, lo' nchcuin' cha' re si'yana ndyijyin ya' lca tiqueen lo'o um, sca cha' ti 'in na lo'o Ñi X'nan na Jesucristo. ³² Tsaña'an lyee msu'huan juesa ñan quichen Efeso, ¿ñi cunta ntsu'hui mdijin scasca nu ti'i tuyaa' nten nu nguiaa cha' 'in ña'an nchca ti' 'ni la? Lo' cha' a ntsu'hui cha' tyiqui'o ne' ngujui, — tsu'hue lati tyisnan cu na lo' co'o na, si'yana quia cua' caja na—. ³³ A taa um ya' caja nu cuñilyi'o 'in um: Nu ndyi'an lo'o nten nu nducun' a s'ni cula' ti' can' cu'ni tñan tsu'hue. ³⁴ Can' cha' xñi um cunta 'in um lo' a cu'ni um qui'ya, si'yana ntsu'hui um a nchca chu'hui lyoo um 'in Ndiose, lo' nchcuin' cha' re si'yana xijyi'o ti' um. ³⁵ Tina'an ntsu'hui nu nhcui': ¿Ña'an ta ntsu'hui cha' tyiqui'o ne' ngujui? ¿Ña'an ntsu'hui cha' ca chcan' loo ne' xiya'? ³⁶ 'Un ne' tinto, ta a jlyo ti' um si'yana sca mti nu ntya na, a hcua na cha' si'i culo nducua la xityi na 'in na. ³⁷ Xa ntya na sca na, si'i yca can' ntya na, cui' ca nu ntya na sca mti nu cua' lca, ña'an nchca ti' sca mti trigo uta scasca la mti, ³⁸ una Ndiose n'ni ñi cha' nhcua mti can' tsaña'an nu nchca ti' ñi, lo' cuaña'an n'ni ñi lo'o cunda scaa mti. ³⁹ Ticui' cuaña'an lo'o cunan', si'i scaña'an ti na: Ntsu'hui cunan' nten lo' ntsu'hui cunan' 'ni, ntsu'hui cunan' cula, a cunta ntsu'hui cunan' quiñi. ⁴⁰ Ticui' cuaña'an la ni' cuaan lo'o chendyu

re, cua' lca na nu ndi'in 'in na, una si'i scaña'an ti xaa 'in na. ⁴¹ Si'yana xcaña'an xaa 'in cucha, lo' xcaña'an xaa 'in coo', a cunta xcaña'an xaa 'in cuii, si'yana cunda scaa cuii can' cua' lca ña'an xaa 'in na. ⁴² Ticui' cuaña'an ndi'in cha' 'in ne' ngujui xa tyiqui'o ne', nguitsi' ne' lo' nchca yuu cunan' ne', una tyiqui'o ne' lo'o sca cunan' nu a ntsu'hui 'a cha' ti' jlyo. ⁴³ Nguitsi' ne' lo'o sca cunan' nu coo', una tyiqui'o ne' lo'o sca cunan' nu tsu'hue ña'an. Nguitsi' ne' lo'o sca cunan' nu jo'o ti ndi'in cha' 'in, una tyiqui'o ne' lo'o sca cunan' nu ngula ti' tsala xaa. ⁴⁴ Nguitsi' ne' lo'o sca cunan' nu ngula lo'o ne', una tyiqui'o ne' lo'o sca cunan' nu cui ti nu taa Ndiose 'in ne'. Si'yana sca ta lca cunan' nten chendyu, lo' xca ta lca cunan' nu ljyaan tso' 'in Ndiose. ⁴⁵ Si'yana ndeña'an nchcui' quityi 'in Ndiose: —Mñan ñi 'in culoo yu qui'yu nu lca Adán, lo' msu'hua ñi cusya 'in—, nde loo la can' yaan xca Adán, ñi nu lca chendyu 'in nten. ⁴⁶ Una si'i culo nducua la jui cunan' nu cui ti 'in na, cui' ca nu mchcuan na sca cunan' nu cua' ndi'in loo chendyu re, la xacan' qui'ni ca'an 'in na lo'o sca cunan' nu cui ti. ⁴⁷ Culoo yu qui'yu nguiaa' lo'o yuu si'yana loo chendyu re mdo'o yu, una ñi nu cua' nchca tucua can' mdo'o ñi nde ni' cuaan, lo' cui' ñi lca Ñi X'nan na. ⁴⁸ Tsaña'an ndi'in cha' 'in yu nu nguiaa' lo'o yuu can', cuaña'an ndi'in cha' 'in nchgaa nu ndi'in loo chendyu re. Ticui' cuaña'an lo'o nchgaa nu nguiaa tso' 'in Ndiose, scaña'an ti can' lo'o ñi. ⁴⁹ Cui' tsaña'an lcuin nten chendyu nu cua' ndon lo'o na, ticui' cuaña'an ntsu'hui cha' ca chcan' loo lcuin Ndiose nu ndon lo'o na. ⁵⁰ Una chcuin' lo'o um, 'un jun ta'a na, si'yana cunan'

nten lo'o tne ne' a tca sten can' se'en ndlo Ndiose tñan, ticui' cuaña'an lo'o sca na nu jlyo, a tca tyaa ti'in na lo'o na nu a ntsu'hui cha' jlyo. ⁵¹ Cua' ñii chcuin' xca cha' nu ntsu'hui cutsi' 'in Ndiose, si'i nchgaa na ntsu'hui cha' caja na, tyicana nchgaa na ntsu'hui cha' cha'an ña'an na, ⁵² tsati ntyin, tsaña'an nchca ti' xa ntyin' quiloo na, cui' xa nu xiya' ti quine cuhii 'in Ndiose. Si'yana ntsu'hui cha' quine cuhii can', xacan' tyiqui'o ne' ngujui lo'o sca cunan' nu cui ti nu a ntsu'hui 'a cha' jlyo, lo' naa ne' nu lo'o ntsu'hui cha' cha'an ña'an na. ⁵³ Si'yana cunan' nu ntsu'hui cha' jlyo re 'ni 'ni ca cha' chca na sca cunan' nu a ntsu'hui 'a cha' ti' jlyo, lo' cunan' nu ntsu'hui cha' caja re chca na sca cunan' nu a ntsu'hui 'a cha' ti' caja. ⁵⁴ Xa cua' mchca cunan' re sca cunan' nu a ntsu'hui 'a cha' ti' jlyo, lo' cunan' nu ntsu'hui cha' caja re chca na sca cunan' nu a ntsu'hui 'a cha' ti' caja, la xacan' tsa tucua ña'an nu nchcui' quityi 'in Ndiose: —Cha' ndyija cua' yatii cha' cuiya' 'in si'yana jui nu m'ni canan' 'in. ⁵⁵ Nu'huin nu lca cha' ndyija, ¿la ncua nu'huin nu m'ni ti'i? ¿Lo' la ncua cha' cuiya' 'in—? ⁵⁶ Ti'i nu ndaa cha' ndyija can' yaan na si'ya qui'ya nu nducui nten, lo' si'ya lee 'in Ndiose, can' cha' nducui ne' qui'ya. ⁵⁷ Una cua' xu'hue 'in Ndiose si'yana ndaa ñi juesa 'in na, ngui'ni na canan si'ya Ñi X'nan na Jesucristo. ⁵⁸ Can' cha' 'un jun ta'a na nu ndyu'hui cuiya' tin' 'in, tyaa um juesa, a cu'ni na'an ti' um, lo' cuaña'an su'hua loo um tñan 'in Ñi X'nan na nchgaa xaa, si'yana cua' jlyo ti' um si'i cua cha' ti ngui'ni um tñan 'in Ñi X'nan na.

Cha' 'in lcuan

¹ Una cua' ñii chcuin' cha' 'in lcuan nu ntsu'hui cha' ca'an tñan na 'in jun ta'a na, lo' tsaña'an cha' nu mdi'in tyaan lo'o jun scasca se'en ndiyo' ti'in jun se'en lyi'ya loo Galacia, cui' cuaña'an cu'ni um. ² Culoo tsaan 'in cunda scaa snan, cunda scaa um cua' ña'aan n'ni um canan, tyi'in tya se'en um lcuan nu ntsu'hui cha' taa um, lo' a tsato'o xo' um 'in na xa tsa'an se'en ndi'in um. ³ Xa tyi'an se'en ndi'in um, ca'an tñan 'in tucua snan yu nu cua' ngulo ton um nu tsa lo'o lcuan can' quichen Jerusalén, lo' cui'ya yu sca quityi tsa'a yu. ⁴ Lo' cha' ñan ti' um si'yana 'ni cha' tsa'an, tca tsa'an lo'o yu.

Ntsu'hui tiquee yu Pablo tsa'a yu quichen Corinto

⁵ Nchca tin' tsa'an se'en ndi'in um xa cua' mdijin se'en lca Macedonia, si'yana nde tucueen Macedonia tsa'an. ⁶ Tina'an can' quinun lo'o um sca co' xaa, uta tsalja tyijyin tsaan nu tlya', lo' cuaña'an tca ta yaa' um 'ñan lo'o tucueen nu ti' tsa'an lan. ⁷ A nchca tin' tsa' tijn tin se'en ndi'in um, nducua tloon quinun lo'o um sca co' xaa, cha' Ñi X'nan na taa ñi cha' cuiya'. ⁸ Nan' quinun quichen Efeso re tsaya' tiyaa ta'a Pentecostés, ⁹ si'yana cua' nguila sca se'en cu'nin tñan 'in Ndiose, sca tñan nu tlyu lo' ntsu'hui lyoo, tyicana qui'an 'a nten ti'i ti' 'ñan si'ya cha' re. ¹⁰ Lo' xa tiyaa yu Timoteo se'en ndi'in um, cu'ni cunta um 'in yu si'yana tyi'in yu ndon ti' yu, si'yana cui' ña'an nu n'nin tñan 'in Ñi X'nan na cuaña'an n'ni yu. ¹¹ Can' cha' ñi sca tucui lo' a nchca cha' tyi'ya te'en 'in yu, cui' ca nu tsu'hue ti ta yaa' um 'in yu tucueen nu tsa'a yu, si'yana nducua tloon tiyaan yu se'en ndi'in, tsatlyu nta hua 'in yu lo'o

jun ta'a na. ¹² Una cua' ñii chcuin' lo'o um cha' 'in yu Apolo, lyee 'a mñan cha' tsu'hue 'in yu tsa'a yu se'en ndi'in um lo'o chcu'a xnan yu ta'a na, una a ncu'a lca tiquee yu tsa'a yu cui' xaa, una tsa'a yu xa caja ña'an 'in yu.

Msla' ta'a yu Pablo lo'o jun Corinto

¹³ Tyi'in tiyaa um, lo' tla tyon um lo'o cha' nu ndiya qui'an ti' um, cu'ni tnu tiquee um lo' su'hua um juesa. ¹⁴ Nchgaa cha' nu cu'ni um cu'ni um 'in na lo'o cha' tsu'hue nu ndyi'o tiquee um. ¹⁵ 'Un jun ta'a na, cua' jlyo ti' um si'yana yu Estéfanos lo'o ta nten 'in yu, culo nducua la jun ya qui'an ti' jun 'in Ndiöse se'en lyi'ya loo Acaya, a cunta lyee 'a nda yaa' jun 'in nchgaa jun ta'a na. ¹⁶ Nñan cha' tsu'hue 'in um si'yana cu'ni cunta um 'in nten nu cuaña'an cha' 'in, ticui' cuaña'an tucua um tñan cha' nu nchcui' nchgaa nu nda yaa' lo' nsu'hua juesa 'in lo'o tñan 'in Ndiöse. ¹⁷ Ndyijyin ya' tsu'hue ntsu'hui tiqueen si'yana yu Estéfanos, yu Fortunato lo'o Acaico mdiyaan yu se'en ndi'in, lo' n'nin cunta si'yana tñan loo um mdiyaan yu, ¹⁸ si'yana mdaa yu cha' tnu tiquee 'ñan tsaña'an ngui'ni yu lo'o um, can' cha' su'hua loo um nten nu lca cuaña'an. ¹⁹ Jun ta'a na nu ndiyo' ti'in scasca se'en lyi'ya loo Asia nchcui' cha' jun 'in um. A cunta yu Aquila lo'o Priscila, tsatlyu lo'o jun nu ndiyo' ti'in na'an 'in yu, lo'o nu chcu'i lca tiquee jun nchcui' cha' jun 'in um lo'o cunta 'in Ñi X'nan na. ²⁰ Nchgaa jun ta'a na nu ndi'in nde re nchcui' cha' jun 'in um. A cunta scasca um chcu'i' cha' ta'a um la sii' sca' um lo'o sca cusa nu luhui 'in um. ²¹ Nan' yu Pablo ycuin' can nchcui' chan' 'in um lo'o cha' nu nda'an

re. ²² Nu a ndyi'o cha' tsu'hue tiquee lo'o Ñi X'nan na Jesucristo, quio' tucua yuhue' chon' can'. Ñi X'nan na ntsu'hui cha' quiaan ñi. ²³ Cha' tsu'hue 'in Ñi X'nan na Jesucristo quinu lo'o um. ²⁴ Lyee lca tiqueen lo'o um si'ya Cristo Jesús. Amen.

El Nuevo Testamento New Testament in Chatino, Nopala

copyright © 2013 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Nopala Chatino (Chatino, Nopala)

Translation by: Wycliffe Bible Translators

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2013, David Niel Nellis, All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

Printed book ISBN 968310150X

The New Testament

in Chatino, Nopala

© 2013, David Niel Nellis, All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2015-03-17

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files
dated 29 Jan 2022

7aec2f8f-e534-559d-8dcc-b8b15d5a08dc